Latvian newspaper „Latvija" authorized by EUCOM HQ Civil Affairs Division, 14 July 1947, AG 383, 7 GEC-AGO. — Editor: Kārlis Rabācs, Günzburg/D., Bürgermeister-Landmannpl. 7. — Population to be served: 20.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 73 (80)
Otrdien, 1947. g. 30. sept.
Iznāk divi reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Printer: Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Angļi atsauks spēkus no Palestīnas, ja UN nepārņems pārvaldi

UN vissmagākā pārbaudījuma priekšā, bet arabi apmierināti

Lielbritanija patur sev tiesības atteikties palīdzēt reālizēt to plānu, ko UN pieņems Palestīnas problēmas atrisināšanai, bet, ja UN neizdosies šādu plānu pieņemt, tad angļu spēkus atsauks no Palestīnas ļoti drīz. Bez tam Lielbritanijas pārstāvis UN Palestīnas komisijā paziņoja, ka angļu spēki paliks Palestīnā tikai diezgan neticamajā gadījumā, ja UN izdosies atrast tādu atrisinājumu, kas apmierinātu kā arabus, tā arī žīdus. Ar šo paziņojumu angļi nodrošinājuši sev goda pilnu atkāpšanos no svētās zemes, kas pēdējos 25 gadus sagādājusi tiem tik daudz izdevumu un rūpju, un arī brīdinājusi UN, ka tai jāpieņem tādi plāni, kuru reālizēšana būtu UN spēkos.

Šo sensācionālo paziņojumu UN Palestīnas komisijas 55 valstu pārstāvjiem pirmajā komisijas darbības dienā iesniedza Anglijas koloniju ministrs Kričs Džoness. „New York Herald Tribune" piebilst, ka ar šo paziņojumu Džoness licis UN komisijai saprast, cik grūts būs tās uzdevums atrisināt problēmu, kuras dēļ cīnās arabi un žīdi, pie tam vēl rēķinājoties ar to, ka Lielbritanija neļaus lēmuma izpildīšanai izmantot savu administrātīvo un militāro aparātu Palestīnā. Otrkārt, angļi likuši saprast, ka, ja UN neradīs atrisinājumu, angļi aizies un ļaus arabiem un žīdiem cīnīties savā starpā. No ziņojuma tālāk izriet, ka angļi nolēmuši, ka viņiem vai nu vairs nav vajadzīgas stratēģiskās priekšrocības, ko tie 25 gadus guvuši no savām pozīcijām Palestīnā, vai arī tie vairs nevar atļauties šo pozīciju uzturēt.

Kričs Džoness klusējis par diviem svarīgiem jautājumiem — angļi nav pateikuši, vai viņi atbalsta Palestīnas dalīšanas plānu, ko ieteikuši 8 no 11 komisijas locekļiem, kas šovasar uzturējās Palestīnā, un nav teikts arī, vai angļi turpinās stingri ierobežot žīdu iceļošanu Palestīnā.

Visu UN delegātu vienprātīgs spriedums ir tas, ka ar šo paziņojumu Lielbritanija nostādījusi UN vislielākā pārbaudījuma priekšā. Arabu pārstāvji visumā šķiet ar angļu paziņojumu ļoti apmierināti, kamēr žīdiem vairāki punkti nepatīk. Arabi sevišķi apmierināti ar to, ka angļi, acīm redzot, negribot aizstāvēt Palestīnas dalīšanu un paziņojuši, ka palīdzēs tikai tāda lēmuma reālizēšanai, ko uzskatīs par pilnīgi taisnīgu. Arabi to iztulko kā pievienošanas viņu viedoklim, ka Palestīnas dalīšana būtu netaisnīga. Vienīgā valsts, kas varētu pārņemt Anglijas lomu Palestīnā, būtu ASV, bet neesot nekādu pazīmju, ka amerikāņi gribētu sūtīt turp karaspēku. Palestīnas arabi tāpēc jau ierosinājuši pārejas laikam starp angļu izvākšanos un neatkarīgas Palestīnas valsts radīšanu dibināt pagaidu valdību, kurā ieietu 5 arabi, 2 žīdi un UN izraudzīts komisārs. Šī pagaidu valdība sarīkotu tautas skaitīšanu, lai noskaidrotu, kas ir Palestīnas pilsonis un kas nē, pēc tam sasauktu satversmes sapulci, organizētu demokratisku parlamentu un rūpētos par Palestīnas iekļaušanu arabu valstu līgā. Par drošību šai laikā vajadzētu rūpēties arabu un žīdu policijai ar kaimiņvalstu arabu armiju piepalīdzību.

Arī daļa žīdu nav nemierā ar angļu paziņojumu, bet cionisti pārmet, ka nevienā vārdā nav pieminēta žīdu emigrācija Palestīnā un to žīdu ielaišanu Palestīnā, kas tagad atrodas DP nometnēs.

Angļu prese bez iebildumiem apsveic valdības lēmumu atsaukt karaspēku no Palestīnas. Kāds ārlietu ministrijas pārstāvis paskaidrojis, ka karaspēka izvākšanu sāks tūlīt pēc UN pilnsapulces, „ja nenotiks brīnums un nepieņems lēmumu, kas apmierinātu abas puses." Arī amerikāņu prese visumā apsveic angļu rīcību. Ārlietu ministrs Maršals apspriedies ar arabu un ar cionistu pārstāvjiem atsevišķi.

Reuters ziņo no žīdu avotiem Telavivā, ka angļu piekrastes patruļas Palestīnas ūdeņos atkal aizturējušas kādu kuģi ar nelegāliem žīdu izceļotājiem. „Exodus" bēgļi, kuru atsūtīšana atpakaļ, uz Vāciju nesen radīja tik lielu traci, noraidījuši Francijas valdības uzaicinājumu apmesties īpašās nometnēs Francijā. Neviens no 4000 žīdu bēgļiem nav piekritis aicinājumam.

NYHT, NZ

Gandijs draud karot

Mahatma Gandijs, kas vienmēr sludinājis mieru un pacietību, tagad asi nostājies pret Pakistanu un pēc lūgšanas sapulces paziņojis, ka, ja nav citas iespējas dabūt taisnību no Pakistanas, kas negribot pierādītas kļūdas atzīt, tad Indijas ūnijai neesot citas iespējas, kā sākt karu pret Pakistanu, pat tad, ja šai karā aizietu bojā visi indieši.

Pakistanas vadītāji tai pašā laikā apgalvo, ka nemitīgās sadursmēs vainīgi indi. Pēc „Daily Telegraph" ziņām, Pakistanas muhamedāņi gatavojot pieprasījumu citām Lielbritanijas dominijām nākt palīgā nemieru likvidēšanai ar bruņotiem spēkiem.

Stāvoklis Indijā jau esot kļuvis līdzīgs pilsoņu karam. Pagājušā nedēļā vien esot nogalinātas 4746 personas. Turpinās cīņas un sākušies streiki. Bombejā vien streiko ceturtdaļmiljons strādnieku. Kādam bēgļu vilcienam, kas vedis 7000 muhamedāņu bēgļu no svētās pilsētas Amritsvaras, kur cīņu postu vēl pavairo choleras epidēmija, uzbrukuši siki un ar zobeniem nogalinājuši 1200, bet ievainojuši 400 personas. Muhamedāņi atriebušies un uzbrukuši kādam siku un indu konvojam pie Lahoras, nogalinādami 340 un ievainodami 250.

NYHT, DM

Višinska atbildes preses konferencē

Pēc tam, kad ASV pārstāvis UN Džons Fosters Dalless izklāstījis Maršala ierosinātās pastāvīgās miera un drošības komisijas darbības plānu, padomju ārlietu ministra vietnieks Višinskis preses konferencē no jauna pārmetis rietumu politiķiem, ka viņi ir kara kūdītāji. Dallesa politika esot tāda, kas neglābjami novedīšot ASV karā. Kara kūdītāji esot arī ASV pastāvīgais pārstāvis UN Ostins, senātors MakMahons un angļu ministrs MakNils. Kāds reportieris atgādinājis, ka padomju laikraksti nesen salīdzinājuši prezidentu Trumenu ar Hitleru, un jautājis, vai tā nav kūdīšana uz karu, bet Višinskis atbildējis, ka tas esot „īpašs gadījums", viņš neesot neko teikti informēts, kādus izteicienus lietojot padomju prese, un nevarot par to tuvāk iepazinies.

Pēc minētajiem Fostera Dallesa paskaidrojumiem 55 valstu komisijas uzdevums būtu izšķirt tādus jautājumus, ko nevarot izšķirt drošības padomē, kurā padomju savienībai ir veto tiesības. Drošības padome no pilnsapulces nav atdalāma. Bez tam padomju pamatprincipi saskaņā ar starptautiskā miera sargāšanu, kā arī Korejas neatkarība un Italijas miera līguma revīzija.

NZ

Ierosināta starptautiska konference DP jautājumā

ZIŅA PAR DP IZVĀKŠANU NO AUSTRIJAS NEAPSTIPRINĀS

Amerikāņu kongresa locekļu komisija, kurā ietilpst trīs ASV senātori, pabeigusi DP nometņu apskati Vācijā un Austrijā un ieradusies Ženevā. Pēc Reutera informācijas, komisijas locekļi aizstāvēs viedokli, ka pārvietotās personas līdz šim uzskatītas tikai par labdarīgu organizāciju nometņu iemītniekiem un pārāk reti pret tiem izturējušies kā pret derīgiem sabiedrības locekļiem. Komisija ierosinās, lai UN sasauc starptautisku konferenci, kas vēl pirms 1950. gada beigām atrastu jaunas mājvietas tām 1.250.000 pārvietotām personām, kas atrodas Vācijā un Austrijā. Katrai valstij vajadzētu uzņemt zināmu skaitu DP.

BBC ziņo, ka ceļā uz Vāciju Londonā ieradusies Austrālijas imigrācijas ierēdņu komisija. Viens no viņiem paskaidrojis, ka Austrālija cerot vēl līdz šīgada beigām uzņemt vairāk tūkstošu Eiropas DP. Pēc diviem gadu pārbaudes laika tiem piešķiršot Austrālijas pavalstniecību. Austrālija interesējoties tikai par rūpniecības un lauksaimniecības strādniekiem.

Par sarunām DP jautājumā, kas notikušas četru valstu komisijā Austrijas miera līguma izstrādāšanai, „New York Herald Tribune" ziņo, ka komisija nav varējusi vienoties, kad krievu pārstāvis pieprasījis, lai visām pārvietotām personām atrauj uzturu un dzīvokli, ja tās atsakās repatriēties. Padomju delegācijas vadītājs apgalvojis, ka amerikāņi un angļi slēpjot DP nometnēs elementus, kas atklāti naidīgi Padomju Savienībai. Šīs personas esot cilvēki, „kas nespēj pielāgoties demokratiskām pārmaiņām viņu pašu zemēs." ASV delegācijas vadītājs uz to esot atbildējis, ka šādi apgalvojumi ir „tīra propaganda". Tāpat viņš noraidījis priekšlikumu atņemt DP uzturu un pajumti, jo šāda rīcība nesaskanētu ar nepiespiestas repatriācijas principiem. Padomju delegāts pieprasījis, lai arī Austrijas miera līgumā ierakstu pantu par piespiedu repatriāciju pēc līguma spēkā stāšanās, bet šo prasību ar 3 pret vienu balsi noraidīja. Jāpiezīmē, ka ziņa mūsu iepriekšējā numurā par visu DP izvākšanu no Austrijas, nav apstiprinājusies.

NYHT, BBC

Tafts paziņo republikāņu ārpolītisko programmu

ASV republikāņu partijas līderis senātors Tafts, ko uzskata par vienu no nopietnākajiem kandidātiem ASV prezidenta vēlēšanām nākošā gada novembrī, 25. septembrī paziņojis savu programmu ASV ārpolītikai. Viņš deklarējis, ka tagadējā pasaules krīzē vainojama ASV demokratu polītika pēdējos trīs gados. Mirušais prezidents Ruzvelts un tagadējais prezidents Trumens esot vainīgi pie amerikāņu polītikas neveiksmēm Vācijā un pie pasaules saimniecības krīzes. ASV jau kopš Teheranas konferences esot novērsusies no Atlantijas chartas ideāliem. ASV tāpēc „gan uzvarējusi karu, bet zaudējusi mieru".

Tafts pasludinājis, ka viņa ārpolītiskā programma būtu šāda: 1. Miers jāuztur tikmēr, kamēr nebūs tieši apdraudēta amerikāņu tautas brīvība, 2. ASV ārpolītika jāvirza UN ietvaros, sevišķi ievērojot visu vienlīdzību likuma priekšā. Ja Padomju Savienība no UN izstātos, tad organizācijas darbs jāturpina bez Padomju Savienības līdzdalības. 3. Jāapkaro komūnisms, bet tas vispirms jādara pašās ASV un tikai tad citās zemēs. 4. Vācijai jārada iespējas, lai tā piemērotā uzraudzībā spētu iztikt pašas līdzekļiem. 5. Pēc iespējas drīz jāparaksta miera līgums ar Japānu. 6. Eiropai sniedzams atbalsts „Maršala plāna" ietvaros, bet nedrīkst aizdot naudu uz „globālas bazes pamatiem". 7. ASV jāuztur stipra armija un flote un, ievērojot Padomju Savienības izturēšanos, nedrīkst atklāt atombumbas noslēpumu, kā arī nedrīkst pārtraukt atombumbu ražošanu.

NZ

„Nav cerību uz Maršala palīdzību šai ziemā"

Prezidenta Trumena vēstījums, kurā viņš uzaicinājis amerikāņus ierobežot pārtikas patēriņu, radījis vilšanos posta piemeklētajās zemēs Eiropā. „Daily Mail" sniedz vēstījuma vērtējumu ar virsrakstu „Nav cerību uz Maršala palīdzību šai ziemā". Laikraksts konstatē, ka Vašingtona solot tikai „gabaliņu maizes", bet īsto Maršala plānu apspriedīšot ilgi un rūpīgi.

Par kongresa ārkārtējo sesiju lems kongresa vadošie deputāti, kurus Trumens saaicinājis uz apspriedi 29. septembrī. Neatkarīgi no tā, Trumens jau apstirpinājis plānu, kas paredz pastiprinātu pārtikas izvešanu no ASV, atskaitot labību, sadarbību ar citām valstīm, lai pārtikas krājumus novirzītu uz posta piemeklētiem apgabaliem, un plānus labākai pārtikas izmantošanai tais zemēs, kur draud bads. Amerikāņi grib panākt, lai Argentīna un Austrālija izved vairāk labības, Birma rīsu, Kuba cukuru un Filipinas ēdamās eļļas un taukus.

Ārlietu ministra vietnieks Lovets paziņojis, ka Eiropas valstu valūtas stiprināšanai nolemts šo valstu rīcībā nodot to zeltu, kas apķīlāts Vācijā. Lielāko daļu no šī zelta vācieši kara laikā salaupījuši citās zemēs. Pavisam paredzēts sadalīt zeltu 330 milj. dolaru vērtībā. Vispirms palīdzēšot Francijai un Italijai, kam, pēc amerikāņu ziņām, vissliktākais financiālais stāvoklis.

Franču valstsvīri paskaidrojuši ASV finanču ministram Snaideram, ka, ja drīz nesaņemšot palīdzību no amerikāņiem, tad Francijas nacionālā saimniecība sabrukšot un apdraudēšot visa Maršala plāna reālizēšanu. Francijas vēstnieks Bonē paziņojis, ka Francijai pietiek dolaru vēl tikai 2 nedēļām. Ja nesaņemšot aizdevumu, tad oktobra vidū būs jāpārtrauc visi pārtikas pirkumi ASV. Tas savukārt ietekmētu visu Francijas produkciju un novestu šo zemi pie galīga sabrukuma.

Italijā stāvoklis kļuvis vēl asāks pēc tam, kad arī tās kreisās partijas, kas līdz šim atbalstīja valdību, pievienojušās komūnistiem un prasa De Gasperi valdības atkāpšanos.

NYHT, DM, NZ

Krievi ierosina atsaukt okupācijas spēkus no Korejas

Padomju pārstāvis krievu-amerikāņu Korejas komisijā ierosinājis 1948. g. sākumā vienlaicīgi atsaukt padomju un amerikāņu okupācijas spēkus no Korejas.

Pagājušās nedēļās UN pilnsapulcē Korejas jautājums nosaukts par „Āzijas atslēgu". Padomju Savienība savā laikā noraidīja amerikāņu uzaicinājumu rīkot četru valstu konferenci Korejas jautājuma izšķiršanai. Tagad pieņemts ASV priekšlikums pārrunāt Korejas neatkarības jautājumu UN pilnsapulcē. Višinskis apgalvojis, ka Padomju Savienība esot gribējusi atrisināt šo jautājumu tiešās sarunās ar amerikāņiem, bet tie trīs reizes esot priekšlikumus noraidījuši.

Pēc INS ziņām, amerikāņu diplomāti arī jauno padomju priekšlikumu atsaukt okupācijas karaspēku uzskatot tikai par diplomātisku manevru nolūkā aizkavēt Korejas jautājuma pārrunāšanu UN. Padomju pārtsāvis Korejas komisijā ģenerālis Žitkovs arī tagad esot atkārtojis pārmetumus „reakcionāriem", kas gribot sagrābt varu Korejā. ASV gribot ar četru valstu konferences palīdzību pārvērst Koreju par mandāta zemi. Baumas, ka Padomju Savienība tīkojot pēc varas Korejā, izplatot „reakcionāras aprindas, kas apspiež demokratus Dienvidkorejā. Oficiālu amerikāņu komentāru par jauno priekšlikumu vēl nav.

Ziņo un atkal atsauc ziņas par Paulu

Joprojām nav oficiāli noskaidrots, kur atrodas pazudušais Tīringijas ministru prezidents Pauls, bet arī „New York Herald Tribune" ziņo, ka izplatītās baumas par Paula atrašanos amerikāņu joslā, šķiet, apstiprināmies. Pēc tam, kad amerikāņu joslas vācu telegrafa aģentūra Dena ziņoja, ka Pauls bijis Nauheimā, arī Hesenes militārās valdības šefs Ņumens paskaidrojis „New York Herald Tribune" līdzstrādniekam, ka personīgi zina par Paula sekretāres un šofera atrašanos Visbadenā. Sekretāre un šoferis, kā jau ziņots, braukuši kopā ar Paulu un viņa sievu, kad tie pazuda no krievu joslas.

Līdz šim, pēc jau minētā amerikāņu laikraksta ziņām, militārā valdība un galvenais štābs Frankfurtē noteikti noliedza, ka būtu kas zināms par Paula atrašanos. Arī Ņumens noliedzis, ka viņam būtu ziņas par paša Paula atrašanos šai joslā. Laikraksts piebilst, ka nemitīgās baumas radījušas militārai valdībai nepatīkamu situāciju. Ja izdotos pierādīt, ka Pauls tiešām atrodas amerikāņu joslā, krievi varētu pieprasīt viņa izdošanu. Skaidrs, ka izbēgušā ministru prezidenta rīcībā būtu svarīgas ziņas par politiku un apstākļiem krievu joslā. Pēc žurnālistu domām, militārās personas nevēloties, lai Pauls atrastos viņu tuvumā, jo viņš „ļoti karsts kartupelis". Esot tomēr iemesls ticēt, ka amerikāņi „šai karstā kartupelī mazliet iekoduši". Kāds augsts vācu ierēdnis, kas noliedzis savu vārdu minēt, pateicis žurnālistiem: „Ja gribat zināt, kur ir Pauls, tad pajautājiet amerikāņiem."

Denas oficiālais ziņojums skanēja šādi: „Bijušais Tīringijas ministru Prezidents Pauls trešdien, 24. septembrī, atradās Nauheimā un dzīvoja vasarnīcā „Luise". Drošības dēļ viņš bija apsargāts, un intervija ar viņu nebija iespējama. Starplaikā Dr. Pauls no Nauheimas devies uz Oberurselu Taunus kalnos. Viņa pašreizējo atrašanās vietu neizpauž."

„Die Neue Zeitung" sniedz ziņojumu no Veimāras. Veimārieši savu pilsētu tagad saucot par „Paulfort". Noskaņojums pēc Paula, Mertensa un vēl citu augstu vācu ierēdņu pazušanas esot visai nervozs. Ierēdņi, kas pieder pilsoniskām partijām, gaida brīdi, kad arī viņiem gribot vai negribot būs jāizšķiras, jo sagaidāma radikālāka komūnistu polītikas iedzīvināšana visos jautājumos. Noskaņojumu pasliktina visdažādākās baumas. Runājot par Veimāras spēkastacijas demontāžu, pametot pilsētu bez elektrības. Lauksaimniecības eksperti paregojot, ka līdz nākoši ražai nevarēšot iztikt, jo lielu daļu no jau tā mazās ražas pieprasot okupācijas spēki. Pārtikas, it īpaši taukvielu, apgāde pēdējā laikā ļoti pasliktinājusies. Strādnieku vervēšana kalnraktuvēm Rūdas kalnos atgādinot „policijas akciju" un kļūstot arvien straujāka. Tirgotāji baidoties no arvien pieaugošās kooperātīvu varas, bet bijušie nacisti atzinuši, ka jaunais denacifikācijas likums praksē nekā laba viņiem nedod. Likumā, kas paredz „līdzskrējēju" atstāšanu amatos, neesot paredzēta atpakaļejoša iedarbība, un tie, kas jau no amatiem atlaisti, no jauna netiekot pieņemti. Toties ļoti enerģiski izpildot denacifikācijas tiesu lēmumus par notiesāto īpašumu konfiskāciju.

NYHT, NZ

Izbeidzies izņēmuma stāvoklis Somijā

Somijas valsts prezidents Pasikivi paziņojis, ka izbeigts izņēmuma stāvoklis, ko Somijā izsludināja 1939. g., kad iesākās somu — krievu karš. Saskaņā ar miera līguma ratificēšanas noteikumiem no Helsinkiem aizbraukuši arī padomju-angļu kontrolkomisijas padomju locekļi.

Petkova notiesāšana ietekmē franču vēlētājus

Pasaulē nav norimis satraukums par nāves soda izpildīšanu Petkovam. Pret Petkova pakāršanu protestējušas daudzu valstu organizācijas, to starpā arī Francijas sociālistu partija. „New York Herald Tribune" ziņo, ka Petkova pakāršanai, ko nosoda visa franču prese, izņemot komūnistu laikrakstus, būs liela ietekme uz drīzajām pašvaldību vēlēšanām Francijā. Esot sagaidāms, ka komūnisti Petkova dēļ zaudē daudz balsu.

NYHT, NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 73 (80) 1947. g. 30. septembrī

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

„MŪSĒJIE"

Jauno vēlēšanu noteikumu pieņemšana ārkārtējā sesijā Fišbachā aizņēma turpat ²/₃ no apspriedēm veltītā laika. Kāds praktiķis pat izrēķināja, ka LCP, LCK un BALK locekļi, daudzo apspriežu vietā mēreni strādājot mežā, ziemai būtu sagatavojuši ne mazāk, kā 400 stēru malkas!

Instrukcija pieņemta un nav nozīmes vēlreiz apskatīt dažādo projektu lietderību. To rādīs vēlēšanu rezultāti un nākošās LCP darbs. Visiem apspriestiem variantiem bija katram savas priekšrocības un trūkumi. Dedzīgās pārrunās tomēr iezīmēja kādu raksturīgu vaibstu LCP sejā — mēs un jūs! „Vai mūsējie visi jau sabraukuši?" — spēku samēru rēķinot, bažīgi jautāja kāds LCP loceklis pirmssesijas sākšanās „Savrupējās" apspriedes bija iezīmīgas arī vēlākā gaitā. Protams, zem vienas cepures 45 galvas nepaliks,uzskatu dažādība palīdz izkristallizēties vērtīgākām atziņām, bet pāri visam jāstāv lietderībai.

Ne katrreiz balsojums izteica balsotāja p a t i e s o s uzskatus. Privātās sarunās vienam otram LCP loceklim spriedumi bija pretēji rīcībai sēdē, atklāti vai vārdiski balsojot. Tas pierāda, ka deviņās sesijās soli pa solim izveidojušies grupējumi un „mēs un jūs" daudzkārt bijis šķērslis raitākam LCP darbam.

Sesijās iesakņojies paradums, pēc vajadzības grozīt un pielāgot statūtus katram lēmumam un nevis otrādi — lemt statūtu ietvaros. Protams, nenoteiktā trimdas dzīve prasa elastīgu rakstīto normu pielāgošanu ikdienai, bet ja katrā sesijā groza statūtus, tad jājautā, vai vispār rakstīti un skaistā grāmatiņā iesieti noteikumi vajadzīgi?

Arī šoreiz nevar nepieminēt lieko „krustām šķērsām" runāšanu. Būtu svētīgi LCP locekļiem piesūtīt sesijas stenogrammas, lai tie paši redzētu, cik maz var pateikt stundu garā runā. Turpmāk jāvēlās arī pārdomātāka rīcība. Kā lai izskaidro faktu, ka vienā dienā nolemj vienu un otrā gluži pretējo. Nometnē, kas aizņem 30 ha platību, sēdes vadītājam nebija viegli katrreiz sadabūt kvorumu. Kad galvenais jautājums — vēlēšanas — bija izšķirtas, sīkais zvaniņš Fišbachas viršu klajumos velti aicināja runāt par emigrāciju. Tieši puse LCP locekļu jau bija „emigrējuši" ciemos pie paziņām, vai arī aizsteigušies pie saviem vēlētājiem. Bija pat brīdis, kad 25 minūtes sēde gan skaitījās atklāta, bet nekas nenotika.

Runājot par jauno vēlēšanu instrukciju, nevar neatzīmēt abpusēju „iestīvēšanos". Ja jau k o m p r o m i s u meklējot atkāpās no Latvijas satversmes vēlēšanu likuma un arī no iecirkņu vēlēšanu principa, radot jaunu, it kā trimdas apstākļiem piemērotāku sistēmu, tad, šķiet, nav loģiski, LCP vēlēt mazākos iecirkņos, nekā apgabalu komitejas. Tas jūtami apgrūtinās un sarežģīs pašu vēlēšanu norisi. Otrkārt, ja apgabalu komiteju priekšsēži izraudzīti tiešās vēlēšanās, kādēļ gan viņi nevarētu būt pilntiesīgi LCP locekļi? Fišbachā pieņemtais statūtu grozījums to liedz.

Līdzšinējais LCP priekšsēdis sesijā ziņoja, ka aiziet darbā uz IRO galveno mītni par i e r ē d n i. Šai secībā jāmin LCK vicepriekšsēža A. Reiņa ziņojums par IRO 17. septembra atbildi internacionālai politisko bēgļu un DP komitejai par DP p ā r s t ā v j u pielaišanu IRO centrā un apgabalu štābos. Nav vēl noskaidrots, vai par centru jāsaprot galvenā mītne Ženevā vai amerikāņu joslas centrs Heidelbergā. Tā vai citādi, jācer, ka šāda, deleģēšanas kārtībā izraudzītu, DP pārstāvju pieaicināšana pie IRO tiešām notiks.

Emigrācijas jautājums Fišbachā palika „pabērna" lomā. Sesijas pēdējās dienas pievakarē, kad sēžu telpās bija jau patukšs, dzirdēja vārdus: „laikam nekas cits neatliks, būs jārunā par emigrāciju." Varēja arī nerunāt. Runājuši jau esam vairāk kā gadu. Ir tomēr cits jautājums, vai esam plānveidīgi s t r ā d ā j u š i sev vēlamākā ceļa nolīdzināšanai. Pirms daudziem mēnešiem Kaseles sesijā LCP atzina Kanādu par labāko zemi, uz kuru latvieši gribētu emigrēt. Tagad Fišbachā LCP atkal uzdod LCK izstrādāt memorandu, par latviešu izvietošanu Kanādā. Vai vairāk nekā pusgadu gaidījām, lai Kanādas valdība brauc pie LCK un apvaicājās par latviešiem, kas viņi ir, un ko vēlētos darīt Kanādā? Neviens nedomā, ka memorandi izšķirs mūsu nākotni, bet ja reiz pieņemts atzinums, tad jāizmēģina visas iespējas nodomu realizēšanai. Dzirdējām, ka ukraiņu iesniegumu apspriedusi Kanādas imigrācijas komisija. Neapgalvosim, ka šis iesniegums izšķirs ukraiņu izvietošanu, bet viņu prasības un priekšlikumi tomēr pārrunāti.

Sesijās emigrācijas jautājumā ir parasts dzirdēt patriotiskas runas un tā tas bija arī šoreiz. Bet LCP taču ir lēmējs resp. p a d o m d e v ē j s institūts praktiskā darba izkārtotājai LCK.

LCK un BCP ziņojumos tika skarti arī jautājumi, kas prasīja pārrunas Neviens tomēr nevēlējās izteikties. Sesija gan bija sasaukta tieši vēlēšanu noteikumu apspriešanai, bet, šķiet, ka tomēr dažas stundas vajadzēja veltīt arī praktiskai dzīvei, kas, ziemai tuvojoties, var dot dažu nepatīkamu pārsteigumu. Cik paredzams, tad jauno LCP vēlēs oktobra beigās vai novembra sākumā. Nav zināms, vai līdzšinējā vēl sanāks un tādā gadījumā daudzi jautājumi paliks laikā neizšķirti.

H. M i n d e n b e r g s

Minchenē rīkos DP mākslas festivālu

Lai veicinātu visu DP tautību sieviešu sadarbību, šovasar nodibinājās Starptautiskā DP sieviešu apvienība. Pagājušā nedēļā Minchenē notika apvienības pilnsapulce. Līdzšinējā darbība galvenām kārtām paudusies dažādu memorandu iesniegšanā. Nodibinātas draudzīgas attiecības ar starptautiskajām sieviešu organizācijām ASV, Kanādā, Anglijā un Francijā. Beļģijas sieviešu organizācijas lūgtas sniegt aizgādību vieniniekiem, kas stājušies darbā turienes ogļraktuvēs. IRO vadībai nosūtīts memorands, lūdzot paātrināt DP pārvešanu uz citām zemēm. Pāvestam Pijam 12. nosūtīts lūgums iestāties par gados vecākiem, lai arī viņus darbaspēka vervētāji neaizmirst un dod spējām piemērotu darbu. E. Ruzveltei nosūtīts ierosinājums rūpēties par DP problēmas

Ukraiņu pārstāve ziņoja par iesniegumiem savu tautiešu organizācijām Kanādā, kas iesniegumus nodevušas tālāk Kanādas valdībai. Saņemti norādījumi, ka ir izredzes uz visu ukraiņu DP masveidīgu ieceļošanu Kanādā.

Par Baltijas tautu sieviešu padomes darbu referēja latviešu pārstāve T. Erdmane. Sanāksmē nolēma šoruden Minchenē rīkot visu DP tautību mākslas festivālu.

ātrāku atrisināšanu. Sanāksmē izstrādāja vēl vairākus jaunus memorandus ASV un Kanādas sieviešu organizācijām, lai tās iestātos pie savām valdībām par visu DP uzņemšanu.

Prāvests E. Bergs dosies uz Angliju

Sillenbuchas latviešu nometnē pie Stutgartes 24. un 25. septembrī notika latviešu ev. lut. mācītāju konference. Par draudžu darbu trimdā ziņoja prāvests E. Bergs un J. Kullītis. Sanāksmē atzina, ka latviešiem, kas izbrauc darbā uz Angliju, organizējama garīgā aprūpe un tādēļ Anglijas darba ministrijai nosūtīts lūgums uz katriem 1000 strādniekiem atļaut izceļot arī vienam garīdzniekam. Jau tuvākā nākotnē uz Angliju izbrauks prāvests E. Bergs.

Sanāksmē nosūtīja lūgumu Vispasaules baznīcu apvienībai Ženevā, iestāties par latviešu vienkopus pārvietošanu uz Kanādu un ASV. Konferencē ieradās arī Vispasaules ev. lut. savienības pārstāvis Vācijā, amerikāņu mācītājs Dr. Hongs. Nododot apsveikumu no ASV draudzēm, Dr. Hongs norādīja, ka visās valstīs, kas interesējas par ieceļotāju uzņemšanu, par latviešiem ir ļoti labs iespaids. ASV organizācijas varētu vairāk līdzēt ar pārtikas un apģērbu sūtījumiem, bet līdz šim palīdzības darbu stipri traucējušas transporta grūtības.

Zviedru draudzes, archibīskapa Eidema ierosinātas, sākušas vākt pārtiku palīdzībai latviešu bērniem Vācijā.

Sanāksmē atzina, ka reliģiskās apziņas stiprināšanai visu mācītāju pienākums ir apmeklēt savus draudzes locekļus arī mājās. Lai sekmētu jaunatnes morālisko audzināšanu, mācītājiem jānāk talkā skolu un jaunatnes organizāciju darbā. H. M.

Rīgas bīskaps Jānis apciemo pareizticīgo draudzes

Mētropolīta Augustīna grūtās slimības laikā pareizticīgo baznīcas dzīvi emigrācijā vada Rīgas bīskaps Jānis, kas kopš pagājušā gada apmeklē latviešu nometņu pareizticīgo draudzes.

Bīskapam līdzi ir Tichvīnas Dievmātes svētbilde — viens no pareizticīgo pasaules lielākajiem svētumiem. Dievmātes svētbildei piemītot brīnumdarītājas spēks. Pēc veciem nostāstiem, svētbildi darinājis apustulis Lūkass. Tā glabājusies Antiochijā un Jeruzalemē, bet piektajā gadsimtā pārvesta uz Konstantinopoli, kur nozudusi. Vēlāk zvejnieki tīklos to atraduši Ladogas ezerā, pārvedot uz Tichvīnas pilsētu. No turienes svētbilde nogādāta Rīgā un atrodas bīskapa Jāņa glabāšanā.

Turpinot draudžu apciemojumus, bīskaps Jānis ieradās Vircburgas centrālajā nometnē, kur viesi sveica vietējais katoļu mācītājs A. Grosbergs, luterāņu māc. O. Kleinbergs, pareizticīgo draudzes priekšnieks Kornauchovs, pareizticīgo virspriesteris L. Ladinskis, latviešu komitejas priekšsēdis J. Bormanis un nometnes direktora vietn. E. Arnoldijs. Kleinkecas Ausmas nometnē 20. un 21. septembrī bīskapu, kas ieradās virspriestera N. Vieglā pavadībā, sagaidīja un apsveica pareizticīgo draudzes pārz. priesteris Želneronoks un draudzes vecākais loceklis Dr. Mamontovs. Pēc tam bīskaps Jānis bija Hersbrukas pareizticīgo iemītnieku viesis. Visās pieminētajās nometnēs notika svinīgi dievkalpojumi

Ceļā uz Austrāliju

Esam emigrācijas transitnometnē Bucholcā, pie Hanoveras. Iebraucot nometnē, mūs, 25 vīrus, novietoja vienā istabā. Gultu vietu aizstāj sanitārās nestuves, Maisu nav. 2 personām izdeva vienu vatētu segu. Esam te kopā 3 latvieši un 3 igauņi, bet pārējie lietuvieši. Citās telpās dzīvo pāri par 300 cilvēku. Elektriskās apgaismošanas ierīces norautas. Trūkst arī vairāku logu, kādēļ telpām cauri pūš vējš un rītos ir vēsi. Ik šejienes iemītniekam dienā teorētiski ir 375 gr, praktiski apm. 300 gr. maizes, 7 gr. sviesta, 9 gr. cukura, 14 gr. marmelādes un 4 gr. siera. Tā ir sausā deva. Pārējo uzturu saņemam virtuvē. Uzturs nepietiekams. Labi tiem, kam tuvumā dzīvo piederīgie.

Izbraucējiem nepieciešami 4 foto uzņēmumi. Notiek dažādas reģistrācijas un pārbaudes. Vienā prasa, ko darījis Latvijā un vaicā, vai ģimenē kāds ir slimojis, vai bijis kādā armijā. Izdara arī rentgena uzņēmumus, pēc kam gaidāma veselības pārbaude.

Transitnometnē jādzīvo visiem angļu joslas Austrālijas braucējiem. Te sagatavo nepieciešamos dokumentus, ieskaitot vīzu. Pēc tam mūs pārvedīšot uz Dipcholcu, pie Brēmenes. Nav vēl skaidrības, vai kuģis aties 15. vai 30. oktobrī. Transitnometnē saradušies Braunšveigas, Hallendorfas, Vatenštetes, Celles, Volterdingenas, Oldenburgas, Hamelnas, Rotenburgas un daudzu citu nometņu bijušie iemītnieki, pāri par 400 cilvēku. Daudzus vēl gaida.

Kuru katru mirkli var atkal ienākt ziņnesis, lai aicinātu uz kādu pārbaudes vietu. Rītdiena ir pilnīgā neziņā.

A. K l i m a n s

Dzīve ziemeļblāzmas atspulgā

KANĀDAS MEŽOS BŪVĒ JAUNAS NOMETNES DP STRĀDNIEKIEM
VĒSTULE LATVIJAI NO KANĀDAS

Tie 60 latvieši, kas ar mūsu transportu ieradās meža darbos Kanādā, gandrīz visi esam vienā nometnē — neapdzīvotā mežā, 132 jūdzes no tuvākās pilsētiņas Sant Marijas. Apkārtne mežonīgi skaista. Šejienes mežs pirms apm. 20 gadiem izdedzis Tagad ir jaunaudze ar nelieliem kokiem, kas derīgi papīra malkai. Mežos milzīga zvēru un putnu bagātība. Vienam doties tālākās gaitās bailīgi, sevišķi nikno briežu dēļ, kas ir govs lielumā ar milzīgiem ragiem, Arī lāči un vilki tik droši, ka naktīs pie mūsu barakām nāk meklēt barību. Ļoti daudz meža putnu. Biju pīļu medībās. Nošaut var daudz, bet nav kas pīles pagatavotu un ēstu. Upēs bagātīgi foreles un līdakas. Ap mums milzīgos vairumos lēkā mazas vāverītes, šo mežu īpatnējākie dzīvnieciņi. Atrodamies uz 46. platuma grada. Atbraucot mūs pārsteidza lielais karstums dienā un aukstās naktis. Jau trīs reizes esam redzējuši ziemeļblāzmu.

Mums ir kanādiešu vadība un priekšstrādnieki. Viņu tautība dažāda, vairums franči, somi, indiāņi un krievi. Angliski nerunā vienīgi franči, kas šo valodu laikam negrib mācīties. Attiecības visumā labas, bet, ja gadās kāda netaisnība, tad mēģinām to novērst. Bijām neapmierināti ar akorda algām. Nometne pastāv jau 4. gadu un šejienes mežs ļoti neizdevīgs lielākai izpeļņai. Dienā var nopelnīt tikai 3,90 dol. ar 1.20 dol. atvilkumu pārtikai. Labos mežos ir pavisam citādi. Tagad panākts, ka strādājam pa divi kopā ar dienas algu. Nopelnam 6,20 dol. un tīrā izpeļņa paliek 5 dolaru. Strādājam no pl. 7—17 ar vienu stundu pusdienas atpūtai. Guļam barakās pa 30 vīru katrā telpā. Veļu mazgā nometnē. Ēšana 4 reizes dienā un ļoti laba. Citur baro pat 6 reizes dienā. Svētdienās nestrādājam. Pašreiz mūsu mežos ceļ 4 jaunas nometnes, kur novietos 400 DP strādnieku no nākošajiem transportiem.

Pilsētās dzīve esot stipri dārgāka ar lielu dzīvokļu trūkumu, bet darbu varot dabūt visās nozarēs. Tālos ceļojumos izdevīgi lietot lidmašīnas. Braucienς no Sant Marijas līdz Ņujorkai lidmašīnā maksā 44 dolaru. Par uzvalku jāmaksā 40 dol., bet kurpēm 6 dol.

Ziemsvētkos ceram braukt atvaļinājumā. Esam jau sarakstījušies ar šejienes tautiešiem. Sevišķi uzmanīgs pret mums Toronto dzīvojošais latvietis Karlsons, kas jau pirmajās dienās mūs iepriecināja ar vēstulēm un dažādu informāciju. Viņš ir liels atbalsts jaunajā dzīvē. Pārējie te atbraukušie DP atrodas 60—100 jūdzes no mums. Vistālāk no dzelzceļa ir igauņi. Viņiem pārtiku piegādā ar lidmašīnām. Mūsu grupas tautiešiem pagaidām bijuši trīs nelaimes gadījumi. Ja darbā gūtie savainojumi jāārstē ilgāk par 7 dienām, tad uzņēmums maksā parasto dienas algu un slimnīcas izdevumus. Uz slimnīcu jābrauc 130 jūdžu.

Esam visi apmierināti. Vakaros mācāmies angļu valodu. Domāju, ka Kanāda latviešiem tiešām ļoti piemērota zeme. Svētku brīži ir tajās dienās, kad no draugiem Vācijā un Anglijā saņemam vēstules un laikrakstus. Mūsu adrese: Abitibi Power. a. Paper Company Limited, Ontario, Canada.

Kanādā, septembrī.

I m a n t s K l e i n o p s

Atkārtojuši mācības brīvdabas skolā

1010 DP bērnu šovasar savu brīvlaiku pavadīja YMCAs vasaras nometnē Zēheimā pie Darmštates. Nometne darbību sāka 25. jūn. un ik pēc 2 ned. tur ieradās latviešu, igauņu, lietuviešu un ukraiņu bērnu pulciņi no visām Lielhesenes nometnēm. Laika un dzīves apstākļi nometnotājiem bija izdevīgi. To uzskatāmi parāda svēršanas rezultāti pēdējā divnedēļu periodā: 81 proc. bērnu pieņēmušies svarā no 1—5 kg, 12 proc. svars nav mainījies, un tikai 7 proc. tas samazinājies. Vairums Lielhesenes laviešu nometņu ģimnazijas augusta beigās pārtrauca mācības un ģimnazistiem bija no jauna dota iespēja atgriezties Zēheimas nometnē. Darmštates nometnes ģimnazija, lai nezaudētu laiku, nometnē noorganizēja brīvdabas skolu. Katru priekšpusdienu tur ieradās paidagogi un ik priekšmetā 2 stundās notika mācību vielas atkārtošana.

Trauksmes mēģinājumi Štutgartē rada pāniku vāciešos

Pagājušās nedēļas beigās amerikāņu apmācību programmas ietvaros Štutgartē notika trauksmes mēģinājumi, kuŗus izziņoja ar gaisa trauksmes signāliem. Jau iepriekš par šo manevru norisi bija ziņojis Štutgartes radiofons, bet notikums izraisīja negaidītu satrauktu baumu vilni vācu civiliedzīvotāju vidū.

„New York Herald Tribune" par šo notikumu raksta, ka satraukums, ko vāciešos radījis starptautiskais stāvoklis, divu dienu manevru laikā Štutgartē izraisījis nemieru, kas jau gandrīz pielīdzināms pānikai. Satraukums sācies jau tad, kad Štutgartes radiofonā izziņoti gaidāmās mēģinājuma trauksmes noteikumi, līdz ar paskaidrojumiem, ka trauksmes mēģinājums ir tikai daļa no amerikāņu armijas un vācu policijas apmācību programmas. Daļa no nervozajiem vāciešiem tomēr nemaz nenoklausījās ziņojumu līdz galam, bet steidzās pavēstīt kaimiņiem, ka starptautiskā stāvokļa saasināšanās dēļ amerikāņi jau rīko gaisa trauksmju apmācības. Daži vācieši pat apgalvoja, ka gaidāms gaisa uzbrukums Štutgartei.

Vēlāk militārā valdība izdeva speciālu vēstījumu, ka manevri notiek tikai, lai apmācītu okupācijas spēkus drošības akcijai un sagatavotu to eventuālu vāciešu nemieru apspiešanai, bet tiem nav nekāda sakara ar gatavošanos tādu ienaidnieku atvairīšanai, kas nāktu no aizrobežas.

Līdzīgas baumas radušās arī Berlīnē, kur 400 amerikāņu karavīri ar bruņotiem automobiļiem rīkoja manevrus Šlachtenzē rajonā. Tie bija pirmie manevri, kas notika bieži apdzīvotos Berlīnes rajonos, un laikrakstu redaktori, kas vairs nespēja atbildēt satrauktiem jautātājiem, pēc tam vēlējušies, kaut būtu dzemuši citā laikmetā.

Pulkvedis Eisters Frankfurtes galvenā štābā pēc tam vēlreiz pieņēmis žurnālistus un atkārtojis, ka visos gadījumos, kur atskan gaisa trauksmes signāli, iedzīvotājiem jāzina, ka notiek tikai okupācijas spēku manevri. Šādus manevrus galvenais štābs pavēlējis rīkot visā Vācijā. Iedzīvotājiem nav iemesla uztraukties. Manevru nolūks ir sagatavoties svarīgiem gadījumiem — piemēram, plašāka vēriena pārtikas zādzībām. Atskanot trauksmes signāliem, vācu civiliedzīvotājiem jāatstāj ielas un jādodas dzīvokļos, lai netraucētu armijas vienību kustības.

NYHT, SL

TAUTIEŠIEM ANGLIJĀ

Mūsu laikraksta pārstāvis Anglijā **A. Veinbergs** ir mainījis dzīves vietu un tagad viņa adrese ir: W e s t W r a t t i n g R. A. F. A i r f i e l d, W r a t t i n g C o m m o n, **Suffolk**, N r. C a m b r i d g e.

Latvijas abonementu pie viņa var arī nokārtot, piesūtot samaksu pastmarkās, ja naudas pārvešana pa pastu abonentiem sagādā grūtības.

Nometņu dzīve

Presē nesen bija informācija, ka izceļotājiem uz Austrāliju jāgriežas pie Austrālijas pārstāvniecības Londonā, kur kārtojot formālitātes tiem, kam Austrālijā nav galvotāju. Austrālijas izceļošanas nodaļa (Chef Migration Officer, Commonwealth of Australia, Australia Horse, Strand, London WC 2) norāda, ka pašreiz izstrādā plānu, pēc kuŗa Austrālija ielaidīs zināmu skaitu DP, tiklīdz būs transports. Līdz šim trūkst ziņu par plāna praktisko pielietošanu. Ked plāns stāsies spēkā, izziņos, kur un kā kārtot ieceļošanas lūgumus.

Mazajā piekalnu pilsētiņā Traunšteinā mīt vairāki simti latviešu. Nesen te ieplūda tautieši no apkārtnes likvidētajām mazajām nometnēm. Bija grūtības ar telpām, bet šis jautājums tagad inkārtots. Jaunajā latviešu komitejā par priekšsēdi ievēlēja B. Ravovski, bet locekļiem K. Plisumu, V. Kurzemnieku un K. Maču. Komitejai būs daudz jāpūlās, lai novērstu tautiešu pašreizējo nesaprašanos.

Švābijas novada pilnvarnieku darba sanāksmē Hochfeldas nometnē piedalījās arī LSK dir. R. Liepiņš, A. Gārša un A. Šilde, kas Augsburgas tautiešus informēja par LSK darbību. — Švābijas novada komitejā reģistrētiem ārpus nometnēm dzīvojošiem tauiešiem jāpaziņo savas adreses (Augsburg, Maxmilianstr. 81), lai komiteja tos varētu apkalpot ar informāciju. — Hochfeldas nometnes sociālās aprūpes biroja darbinieki apmeklēja Tegernzē chirurģiskajā slimnīcā esošos tautiešus, dāvājot tiem apģērbus, pārtiku, grāmatas un naudu. Slimnieku pateicības vēstules apliecina šī pasākuma svētību.

700 Valkas un ap 100 Fišbachas latviešu bērnu piedalījās 14. sept. Valkas nometnes rīkotajos bērnu svētkos. Bija daudz sacensību, rotaļu un balvu. Ar gavilēm bērni savā vidū sagaidīja pasaules rekordistu soļošanā Jāni Daliņu, kas vadīja svētku dalībnieku auto sacensības.

Par Zalcburgā nesen nodibinātās Bēgļu baznīcas savienības ģenerālsekretāru aicināts latviešu luterāņu mācītājs R. Reinfelds. — No Zalcburgas nov. latviešu komitejas izstājies R. Lovāns. Viņa vietā stājies P. Cālītis.

VĒSTULES REDAKCIJAI

E d v a r t s T ū t e r s, Bambergā

VĒL PAR AIZMIRSTIEM GRĀMATNIEKIEM

A. Rudītis savā rakstā „Aizmirstie grāmatnieki" (Latvijas 19. sept. n-rā) izteicis dziļu, gribētos teikt, sāpīgu patiesību. Ir taču nenoliedzama patiesība, ka mūsu mazajie visus pēdējos gadus veltīgi gaida, kad kāds žurnāls vai laikraksts ieradīs savā paspārnē mazu vietiņu arī tādiem sacerējumiem, kas domāti mazajiem lasītājiem. Arī Latvija, ievietodama rakstu „Aizmirstie grāmatnieki", diemžēl, nav izpirkusi savu vainas daļu. Cik daudz nevajadzīgu rakstu nav iespiests arī Latvijas slejās. Daudz kas būtu palīdzēts mūsu mazajiem ar to vien, ja šo nevajadzīgo rakstu vietā būtu iespiesti mazajiem grāmatniekiem piemēroti sacerējumi. Godājamie periodisko izdevumu redaktori, lūdzu padomājiet, vai jums šajā lietā nav nekādas atbildības?

Gala piestātne — Francija

VĒROJUMI KARLSRŪES TRANSITNOMETNĒ

Emigranti un ogļrači palaikam bijuši iemīļoti romānu varoņi, kas skumdinājuši tos cilvēkus, kam nekad nav pietrūcis māju un nav arī gadījies nokāpt pazemē vēl dzīviem. Bet emigrants un ogļracis vienā personā laikam nebūs pievilcīga romāna figūra, bet drīzāk ierastās pasaules iekārtas jauns iestādījums.

Tādas domas nāk prātā, tuvojoties pa klusu meža ceļu Forstnera kazarmām Karlsrūē, kur ieiet pārvietotā persona un iznāk Francijas ogļracis vai laukstrādnieks, — cilvēks, kam dzīvē atjaunotas divas vērtības — darbs un alga.

Līdz šim uz Franciju aizbraukuši trīs simti DP no šīs nesen ierīkotās transitnometnes — poļi un ukraiņi, galvenokārt no atlaistajām sardžu vienībām. Taču plašās nometnes klusums, domājams, ir pārejošs. Viss ir sagatavots, lai caurlaides nometne spētu uzņemt un izvadīt 200 cilvēku dienā. Ap 150 IRO darbinieku (to vidū 30 latviešu) rūpējas par nākošajiem Francijas strādniekiem, kam nometnē jādzīvo četras dienas. Nometni vada IRO 1021. vienības direktrise Marija N. Laborde, kuras amerikānisko enerģiju un francisko laipnību labi pazīst bijušās Kaseles nometnes latvieši.

„Francijas darba projektu uzskatu par vishumānāko Eiropas apstākļos," saka M-me Laborde. „Franči uzskata darbam pieteikušos DP par saviem nākošajiem pilsoņiem un tuvojas tiem kā tiesīgiem cilvēkiem. Manuprāt, labākās iespējas sola lauksaimniecība, un DP laukstrādniekiem ir izredzes nokļūt auglīgākajos apgabalos. Ogļračiem līgumi piesolīti Lotriņģijā, visteicamāk ierīkotajās franču raktuvēs. Liela nozīme arī tam, ka pēc 60 dienām strādniekiem var sekot ģimenes, kur ietelp arī vecāki. Drīz būs daudz darba piedāvājumu arī sievietēm lauksaimniecībā un mājsaimniecībā, tāpat dažādās rūpniecības nozarēs. Franču projekts izstrādāts rūpīgi un var izvērsties par plašu DP pārvietošanas akciju.

Nometne Karlsrūē ir pēdējā pietura ceļā uz Franciju. Tie, kas ieiet pa šiem vārtiem, ja četru dienu laikā rodas šaubas, var atrast ceļu atpakaļ bez šķetināšanas kamoliņa palīdzības. Taču būtu jāsagaida, ka darba gribētāji savu soli nopietni apsvēruši sākot ar to brīdi, kad rokās tur Francijas darba ministrijas informācijas izdevumu. Šīs lapas ar stūrī iespiestu „Liberté — Egalité — Fraternité" apsola ārzemniekiem to pašu gādību un tiesības, kādas bauda franču strādnieki, sākot ar papildu pārtikas devām, beidzot ar reliģijas brīvību. Tur teikts: „Bez šaubām, jūs vēl nekad neesat strādājuši ogļraktuvēs. Tas nekas! Pietiek, ja esat vesels un čakls." Pagaidām strādnieku savākšanas centri ir Rēgensburgā, Minchenē, Štutgartē un Bucbachā.

Tai dienā, kad DP ierodas Forstnera kazarmās Karlsrūē, tas noliek savas DP dienas un iegūst jaunu numuru — franču reģistrācijā. Pārvēršanās par franču strādnieku sākās ar DDT pulvera uzšļākšanu, pēc tam tik notiek reģistrēšana, asins analīze, medicīniskā un drošības pārbaude, fotografēšana, viengadīgā līguma parakstīšana, naudas maiņa (drīkst izmainīt RM 166,76 pret 2000 frankiem). Četrās dienās darba gribētājus pārbauda 60 franču pārstāvji, sīki izpētot DP spējas un piemērotību darbam. Izlase ir stingra.

Programma ir tik plaša, ka nometnes skaistās atpūtas telpas parasti stāv tukšas, un diez' vai kāds reiz pacels klavieru vāku un piesitīs „Toujour l'amour". Strādnieku rīcībā ir glītas guļamtelpas, duša, galda teniss un 3000 kaloriju dienā. Parasti viņi ir mierīgi un domīgi, un nav dzirdēts, ka kāds jau vingrinātos izrunāt franciskās deguna skaņas — un, en, in.

Pagājušo nedēļu nometnē gaidīja pirmo latviešu grupu — ap 30 braucēju no Minchenes, bet tie aizkavējušies. Arī to priekšā pacelsies Francijas robežas barjēra. Bet vai kādreiz viņu starpā radīsies jauns Van Gogs, kas zīmēs viņu saliektos ogļraču stāvus un liks ļaudīm domāt.

Rita Liepa

Rasma Galeniece

Atzīšanās

Nu visa pasaule man pilna tevis —
Mirdz tavas acis zemes ūdeņos.
Ar padebesi tava elpa staigā,
Un tālei tavu vaibstu cildenums.
Ik asnam tava spīvā augšup griba.
Līdz jūras dzelmei tava sāpe sniedz.
Un negausīgs tavs nemiers vējos aizšalc.

Es esmu acs, kas tumsā tevi saredz.
Es — auss, kas rimtā klusumā dzird tevi.
Es — mute, kas bez skūpsta tevi sajūt.
Kā vērmeles es tevi teicu rūgtu.
Kā viršu medu teicu tevi saldu.
Nu esmu tevis pārpilna līdz malām
Kā kauss, kas lējies pārpilns dārgas dziras.
Tas jādzer aizgūtnēm.

Ģimenes tēviem jāatradinās no smēķēšanas

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Mūtas lauksaimniecības mītne, kas atrodas Kemberlendas kalnājos, tālu Anglijas ziemeļos, ir nedaudzu latviešu jaunā dzīves vieta. Vairums strādājam tieši farmās, bet citi iesaistīti drenāžas, mežu un kanalizācijas darbos. Daudzi fizisku darbu neesam strādājuši vairākus gadus, kāpēc pirmajās dienās sāp mugura un rokas. Ir 8 stundu darba diena. Ar automašīnām aizbraucam pl. 8, bet pl. 17.30 mūs vizina atpakaļ uz mītni. Katrā darba grupā esam 5—25 cilvēku ar 1 priekšstrādnieku. Lai nopelnītu kādu pensu vairāk, zeni rauj virsstundas.

Tikai retajam pagaidām laimējies dabūt privātu dzīvokli. Tas gan maksā tikai 6—10 šiliņu mēnesī, bet dzīvokļus grūti sagādāt pat pašiem angliem. Šajā apkārtnē dzīvojam jau vairāk nekā mēnesi, taču šejienes ļaudis vēl vienmēr domā, ka esam vācu karagūstekņi. Ja nu pašam savu tautību, arī tad angļi daudz gudrāki netiek. Baltijas valstis te maz pazīst, kāpēc nevaram prasīt mūsu stāvokļa pareizu izpratšanu. Sākumā mūs pārsteidza angļu konservātīvisms, tomēr tagad jau arī dažiem no mums sāk pielipt „britu miers".

Vieniniekiem dzīve Anglijā ir apmierinoša, pat laba, bet ja tēvs te grib apgādāt savu ģimeni, tad pirmā prasība ir atradināties no smēķēšanas.

Kemberlendā, septembrī.

Dāvis Freimanis

Mirusi Ludmila Špīlberga

Pēc Rīgas radiofona ziņām, 20. septembrī mirusi ievērojamā skatuves māksliniece Ludmila Špīlberga. Gandrīz nepārtraukti viņa darbojās Nacionālajā teātrī, tēlodama tur daudz lielu, spoži veidotu lomu. Viņas plašais talants ar vienādu veiksmi ļāva māksliniecei uzburt kā draisku komiku, tā moderna cilvēka nervozas psīches lauzītus raksturus.

Mērbekas Latviešu Teātris atkal amerikāņu joslā

Pēc Mērbekas latviešu teātra izrādēm augusta mēnesī Kaseles, Fuldas, Vircburgas, Fišbachas un Hanavas nometnēs, tas saņēmis aicinājumus apciemot tautiešus arī amerikāņu joslas dienvidos. Mazliet atpūtušies, mērbekieši arī nolēmuši doties vēlreiz garajā turnejā, un ar izrādēm viesoties Manheimā, Darmštatē, Eslingenā, Memingenā, Augsburgā, Ingolštatē un Berchtesgādenā. Teātris tālajā ceļā no Mērbekas izbrauks septembra pēdējās dienās un ar V. Šekspīra Divpadsmitās nakts un Anšl. Eglīša Kazanovas mēteļa izrādēm amerikāņu joslā viesosies apmēram 3 nedēļas. Jau vienā no pirmajām viesizrādēm teātrim būs izcils notikums — 250. izrāde; arī Divpadsmitā nakts tuvojas 100. izrādei.

Arv. B.

Vējš ogļu vietā

GRANDIOZS PROJEKTS VĒJA SPĒKA IZMANTOŠANAI VĀCIJĀ

Vācu inženieris Hermanis Honnefs franču militārās valdības uzdevumā patlaban Švarcvaldē izbūvē pirmo liela mēroga vēja rotoru elektriskās enerģijas iegūšanai. Līdz ar to vācu prese atkal atceras Honnefa 1934. g. projektu vēja spēka izmantošanai Vācijas elektrifikācijai, kas pēc paša autora domām, spētu padarīt Vācijas rūpniecību neatkarīgu no oglēm, bagātīgi apgādāt ar strāvu visas mājsaimniecības un pat elektriski apsildīt laukus, dodot iespēju ievākt trīs ražas. Bez tam, nosusinot purvainus apgabalus, varētu iegūt zemi tūkstošiem jaunu sīksaimniecību un dārzsaimniecību.

Honnefs savā projektā ieteica uzbūvēt Vācijā 6000 vēja rotoru, kas spētu ražot 90 miljonu kilovatu elektriskās enerģijas un izmaksātu 80 miljardu marku. Vēja spēkstaciju sistēmas izbūve prasītu 15 gadu laika.

Vēja pūsma virspus gaisa virpuļu joslas, ap 200 līdz 300 metru augstumā virs zemes, ir diezgan spēcīga un vienmērīga. Piekrastes apgabalos varētu rēķināties ar 8 līdz 10 izmantojamām rotoru darba stundām dienā, bet zemes iekšienē 6 līdz 8 stundām. Rotoriem gan būtu vajadzīgi ļoti augsti torņi, pat līdz 500 metru.

Cik daudz elektrības var iegūt no vēja? Pie vidēja vēja ātruma, uz 100 kv. metru caurstrāvota laukuma rēķina 50.000 kilovatstundu gadā. Ja vēja ātrums ir 5 metri sekundē, tad uz 100 kv. metriem iznāk 10 zirgu spēku jaudas. 400 metru augsta rotora torņa iegūstamā jauda būtu ap 60.000 kilovatu.

Honnefa projekts paredzēja, ka katrs no 6000 torņiem ražotu caurmērā 15.000 kilovatu, kas kopā dotu 90 miljonu kilovatu. Honnefs, kas ir arī 257 metrus augstā Kēnigsvusterhauzenas radio torņa cēlējs, vēja rotoru torņus bija projektējis šādi: uz 250 līdz 300 metru augsta nekustīga torņa (tātad apmēram Eifeļa torņa augstumā) būtu uzbūvēta 200 metru augsta kustīgā daļa. Torņa platums pakājē būtu 120 līdz 140 metru, kas nodrošinātu labu stabilitāti. Rotora spārni bija projektēti pēc sudmalu spārnu parauga, ar mazu apgriezienu skaitu. Ja ģenerātoru gribētu piedzīt bez pārnesuma, tieši no rotora, tad būtu nepieciešamas ārkārtīgi lielas mašīnas, ap 160 metru caurmērā. Vēl nav pārbaudīts, vai tik lielas elektriskās mašīnas iespējams konstruēt un izmantot.

M. Ç.

Miris viens no trimdas vecākajiem latviešiem

10. septembrī miris un trīs dienas vēlāk apbedīts Babenhauzenas nometnes vecākais iedzīvotājs un viens no vecākajiem trimdas latviešiem — 90 g. v. Kalvenes pagasta Poķu māju saimnieks Oto Vilmanis.

Nelaiķis piedzimis 1857. g. 20. augustā Nīkrāces pagastā muižas rijkuŗa 5 bērnu ģimenē. No savām bērna dienām viņš vēl atcerējās bargos klaušu laikus un riju kulšanas. Ne reizi vien vajadzējis pabēgt no dusmīgā barona. Oto tēvs arī piedzīvojis krietnu vecumu un miris, rijas krāsni kurinot. Tēvs rūpējies par bērnu izglītību un Oto brāli Kārli izskolojis par skolotāju. Kārlis Vilmanis bijis 1905. g. kustības vadītājs Asītes pagastā, tuvs draugs ar Jēkabu Janševski, kas strādājis par palīgu viņa skolā, un ar kaimiņu, Nīkrāces pagasta rakstvedi Māteru Juri. Oto, sīksti strādādams, izmaksājis tēva iepirktās mājas, sabūvējies un izkopis tās par skaistu saimniecību. Aizgājējs izaudzinājis 4 dēlus un 4 meitas. Arī dēlu ģimenēs aug spēcīgas atvases.

Kad pāris dienu pirms Vilmaņa tēva 90. dzimšanas dienas viņu Babenhauzenā vedeklas tīri postajā istabā apciemoja Latvijas līdzstrādnieks, viņš bija manāmi saguris. Uz jautājumu, kā patīk Vācijā, bija atbilde: „Nepatīk jau nepatīk, gribētos atpakaļ," bet liktenis bija nolicis pēdējo dusas vietu atrast svešumā.

Arv. B.

Miris grafiķis Jānis Plēpis

Pēc „Cīņas" ziņām, augusta sākumā Rīgā traģiskā nāvē miris grafiķis Jānis Plēpis. Viņš 1944. g. rudenī Vācijā bija spiests strādāt kādā fabrikā Tornā.

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras saņem ĀTPŪTAI pasūtinātāji.

Aleksandrs Liepa

JAŅA BRIESMĪGĀ SOMA

(4. turpinājums)

Vai zināt, ka ir tādi brīži, kad liekas, ka no pasaules izplatījuma līst baigums? Tādi brīži, kad baigumu var ķermeniski izjust, kad liekas, ka tas sabiezē, koncentrējas un kļūst kā ar roku taustāms?

Egles ap mani šķita apsūdzētāji elku tālī spocīgā, mistiskā templī. Bija sajūta, ka tūlīt piesnigušie koki sakustēsies, sāks no visām pusēm lēni, bet neatlaidīgi virzīties uz mani, slēgs loku arvien ciešāku, arvien ciešāku. — Nospiedīs mani!

Un viss bija kluss.

Pat sniega pikas vairs nebukšķēja.

Vējš, elpu aizturējis, gaidīja.

Atpakaļ! Atpakaļ uz māju!

Nē! — Nākošā doma man to aizliedza. Tikai atpakaļ uz to mēmo māju nē, kur sieviete stiklainām acīm un melnu sarecējušu ievārījumu uz pirkstiem.

Tas viss izklausās dīvaini un neloģiski. Bet šai brīdī mani bija pārmākušas bailes. Tīras, neprātīgas, dzīvnieciskas bailes no meža, no vientulības, no klusuma, no šausmām.

Baiļu mulsumā es sāku skriet.

10.

Nezināju, kurp skrēju. Nezinu, cik ilgi skrēju. Bridu pāri ceļgaliem sniegā. Kritu kupenās. Spiedu vaigus vēsā baltumā. Kad daudzmaz atguvu elpu, skrēju no jauna.

Likās, ka kaut kur mežā aiz manis skan šāvieni. Nezinu vēl šodien, vai tur šāva, vai arī satraukumā tikai tā likās.

Dievs vien zina, cik ilgi būtu skrējis, ja tur, kur mežmala kļuva klajāka, ceļā nebūtu iestājies rāms vīrs, kas stingri noprasīja:

„Ei puis, vai tik tu neesi latvietis?"

Laikam gan neatbildēju, bet apstāties apstājos.

Vīrs noskatīja mani mierīgām acīm un lēni teica:

„Tā tu tālu netiksi. Katrās mājās tagad pa žandarmu postenim. Kurp tad gribi mesties?"

Pēkšņi sajutu tik briesmīgu nogurumu, ka ļimšus saļimu uz apsnigušā celma un paslēpu seju rokās.

Vīrs labu brīdi gaidīja, tad pieskārās manam plecam.

„Nāc," viņš teica. „Pāris privātu kankaru tev aizdošu. Tad taisies, ka tiec no šī stūra laukā. Mežā atkal lembasts. Drīz pirts būs pārlieku karsta. Kad jūs, puikas, reiz saprastu, ka mūsu zemītes meži jau sen par daudz pilni. Ja gribi glābties, tad lūko noslēpties pilsētā. Vilka alā vienmēr drošāk nekā alas priekšā."

Viņš aizveda mani līdz šķūnītim meža malā, lika, lai pagaidu.

Kad svešais jau bija aizgājis, galvā uzzibsnīja doma, ka slēptuve var būt arī slazds. — Ja nu vīrs aizgājis tikai, lai pasauktu žandarmus!? Bet nogurums bija pārlieku liels. — Lai nāk! — es nodomāju.

Kad pamodos, bija nakts.

Bet man nesala. Biju ierušināts sienā. Pat galva bija pārsegta ar siena kārtiņu. Zem galvas bija nolikta drēbes. Apnēsātas, lāpītas bikses un svārki.

Ilgi vēros klusumā. Nekas nekustējās. Un, kad sāku pārlūkot dāvināto apģērbu, atradu, ka ik kabatā bija pa maizes ņukai.

Gāju un arī nokļuvu Liepājā. Sameklēju skolas biedru, kas tur vēl dzīvoja. Trešā dienā viņš man uz laiciņu aizdeva savus dokumentus, un es izgāju pastaigāties pa pilsētu.

11.

Biju apstājies Liepājas galvenā ielā, lai noskatītos, kā, lēni gruzdēdama, pārvēršas drupās pilsētas lielākā viesnīca. Aizdedzināta tā bija iepriekšējās nakts gaisa uzbrukumā.

Brīdi mani nodarbināja doma: lūk, taisni tāpat, bez trokšņa, bez spožuma, un tomēr tikpat neglābjami iet bojā bez atkāpšanās ceļa palikusi Kurzeme. Uguns kļuvusi tāda pati kā cilvēki aplenkumā — šķietami nevarīga un sīka, ļgni glūnīgām liesmiņām, bez brāzmaina vēriena, bet īstenībā tomēr sīksta. Ugunsdzēsēji bija pūlējušies pilsētas viesnīcu dzēst, bija pielējuši Lielo ielu kā dīķi. Liesmas joprojām lodāja starp lāsteku adatām ap logu mutēm, mirkšķināja sarkani iekaisušas acis ikreiz, kad uzgāja vēl nesaēstu šķilu vai tapētes gabalu, uzlasīja izsmejošā triumfā.

Skatījos iznīcības ainā, kamēr dzirdēju, ka jauna sieviete skatītāju pulciņā saka savam pavadonim.

„Nāc! Iesim! Te taču nav ko redzēt."

Tad arī es pagriezos un gāju. Patiešām taču te nebija ko redzēt. Viesnīca deg un nodegs.

Gāju pa kādu no sānu ielām, laipodams starp gruvešiem, kas izgāzušies no sabumbotiem namiem, reizēm slīdēdams uz apledojušām atkušņa lāmām. Nespēju atkauties no domām par grūstošo pilsētu, kas bez trokšņa, gandrīz it kā nemanāmi dienu pa dienai, nakti pēc nakts vērtās drupās tāpat kā nams, kur kādreiz atradās greznākā viesnīca.

Pavēros atpakaļ uz to pusi, kur blakus strupajam Trīsvienības baznīcas tornim padebešos sniecās pašķidri dūmi, sakerdamies ar mākoņiem, kas smagi un bezkrāsaini, itin kā vēl jūras sāļuma pilni, līgoja virs pilsētas, nevarēdami izšķirties, vai peldēt pāri ezeram vai palikt tepat un ievīstīt miglā posta ainas.

Šai brīdī no bumbu bojāta nama, kuŗa priekšā stāvēja nonīcis zirdziņš un vienkārši rati, iznāca pusmūža sieviete.

„Atvainojiet," sieviete teica. „Lūdzu, nedusmojieties, bet jūs man izdarītu neatsveramu pakalpojumu . . ."

Runas turpinājumu gaidīju ilgi. Sieviete plucināja sava mēteļa pogu trauksmainiem pirkstiem.

„Lūdzu nepārprotiet. Tas savāds lūgums, bet es . . . Bet man nav citas izejas. Man . . ."

Atkal viņa apklusa un plūkāja mēteļa pogu.

„Zārku!" viņa tad piepeši iesaucās un paskatījās manī platām izmisuma balinātām acīm. „Nekādi nevaru nonest to lejā . . . Vai jūs nevarētu? . . ."

„Zārku?!"

„Jā," viņa, atkal novērsdamās, klusi teica. „Ar mirušo . . ."

Laikam labu brīdi klusēju. Sieviete viegli pieskārās manam elkonim un, atkal uz mani skatīdamās, paklusi sacīja: „Lūdzu . . ."

12.

Tumšo, stāvo kāpņu galā gaidīja vīrietis.

„Re, kā nu iet, draugs!" viņš mani apsveica. „Liek mūs pie līķu nešanas. He—ē! Bet, ko lai dara?"

Balss bija pasmalka un it kā ar zobiem veidota. Piebildumu he—ē viņš pievienoja trekni un gaŗi stieptu.

„Ko lai dara?" viņš atkārtoja. „Sakiet paši — ko lai dara? Jāizpalīdzas vien ir. Jāizpalīdzas. Kas zina — tā teikt — kas vēl mūsu līķīšus nesīs? — Re, kādi nu laiki. He—ē!"

Kaut arī pustumsā bija pagrūti vaibstus saskatīt, no balss vien nopratu, ka šim vīram jābūt ar apaļu seju, — pašapmierinātu, itin kā svaigi eļļotiem vaibstiem.

„Jā," viņš teica. „Divi esam. Ko tad nu vairāk."

(Turpinājums sekos)

Chronika

Dzejnieks Teodors Zeltiņš ar 20. septembri uzņēmies Vircburgas latviešu nometņu biļetena — Vircburgas latviešu vēstis redaktora pienākumus.

1000 apmeklētāju noklausījās Zuikas vīru koŗa 3 gadu darbības atceres koncertu Lībekā.

Kultūras dienu Erlangenā, ko rīkoja turienes latviešu YMCA, ievadīja E. Šķipsnas lugas „Zaudētā dzimtene" uzvedums un bērnu rīts ar A. Brigaderes „Maija un Paija" fragmentu izrādi. Rakstnieku pēcpusdienā piedalījās J. Miesnieks, G. Salnais un Kn. Lesiņš. Mirdzas Griķes baleta vakars, kuŗā ar dažiem čella gabaliem piedalījās J. Ādamsons, skaisti noslēdza labi organizēto sarīkojumu virkni.

Jāņa Poruka Romas atjaunotāji un Baltās drānas Jaunatnes bibliotēkas serijā izdevis Sauksmes apgāds Kemptenē ar L. Ozoliņa zīmētu vāku.

Emīls Skujenieks pārtulkojis no angļu valodas Džordža Bernarda Šova 3 cēlienu komēdiju Šokolādes zaldātiņš, kuŗu, paredzams, iestudēs Vircburgas teātris.

Iznākusi mēnešraksta Laiks 17. burtnīca. Saturā J. Miesnieka, I. Liepsalas, Anšlava Eglīša, V. Tomas, V. Damberga, Edv. Tūtera, A. Šildes, E. Hemingveja, K. Lesiņa, A. Cīrules, prof. A. Bleses, O. Siktara, J. Krēsliņa uc beletristika un apceres.

Kas un kur?

Šovasar Parīzē nodibinātā Starptautiskā teātŗa institūta uzdevums būs sekmēt zināšanu un pieredzes apmaiņu teātŗa mākslā starp tautām. Katra institūta dalībniece valsts iekārtos nacionālo teātŗa mākslas centru, kas uzturēs kontaktu ar pārējiem šādiem centriem citās valstīs. Centru delegāti ik gadu pulcēsies starptautiskā teātŗa kongresā. Pirmais kongress notiks nākamgad. Sagaida, ka līdz tam laikam nacionālie teātŗa centri būs iekārtoti jau vismaz 25 valstīs.

Latviešu zēns uzvar šaušanas sacīkstēs Cirichē

Vēstule Latvijai no Šveices

15. septembra pēcpusdienā Ciriches Apbisgitles šautuvē atskanēja pēdējais šāviens gadskārtējās zēnu sacīkstēs ar mazkalibra šauteni. Sacentās 5.000 Ciriches skolēnu par „šāvēju karaļa“ godu. Izsludināja rezultātus. Skatītāji uz melnā informācijas dēļa lasīja: „Leonards Munavirs, Lette, 34 P.“ Vēl tikai 7 zēni savos sasniegumos spēja tuvoties uzvarētāja rezultātam un no iespējamiem 36 punktiem ieguva 32 p.

„Tik laimīgs kā gaišmatainais latvietis viņu vidū nebija neviens“, raksta „Neue Zuricher Zeitung“. Daudzos Šveices laikrakstos ievietots mazā uzvarētāja attēls.

Leonards Munavirs dzimis 1932. g. 4. janvārī Rīgā. Māte, Latvijas radiofona bij. direktora Arvīda Smilgas meita, 1934. gadā ieradās Šveicē, lai saglābtu mazā dēliņa vājo veselību. Tagad zēns ir žirgts un ļoti iemīļojis šaušanas sportu. Bija skaists mirklis, kad jaunā „šaušanas karaļa“ un pārējo uzvarētāju apbalvošanā ieradās ne vien Ciriches pilsētas un skolu pārstāvji, bet arī Šveices armijas bij. virspavēlnieks ģenerālis Guisāns.

Bernē, septembrī.

Jēkabs Laipnieks

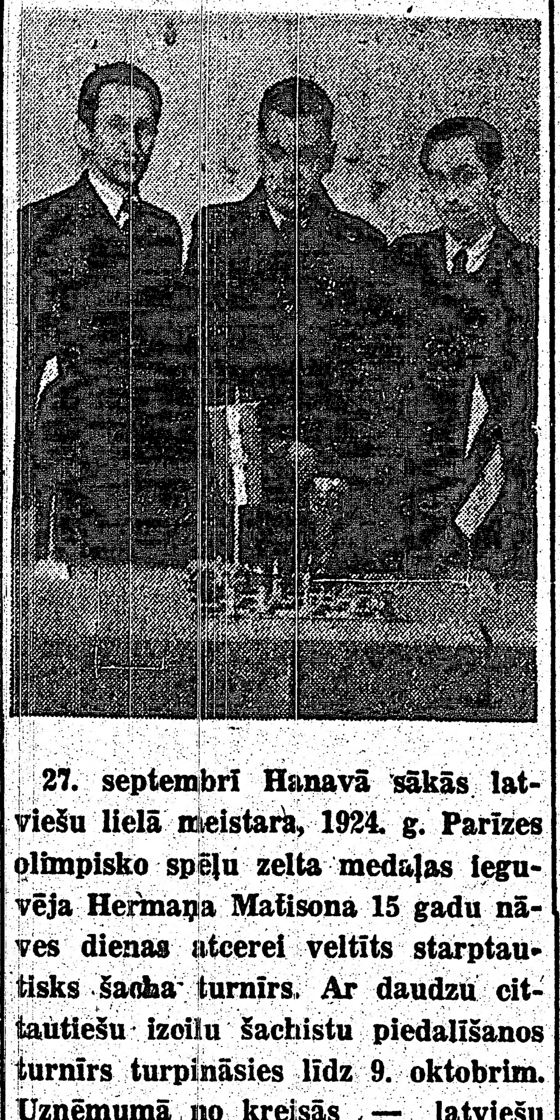

27. septembrī Hanavā sākās latviešu lielā meistara, 1924. g. Parīzes olimpisko spēļu zelta medaļas ieguvēja Hermaņa Matisona 15 gadu nāves dienas atcerei veltīts starptautisks šacha turnīrs. Ar daudzu cittautiešu izcilu šachistu piedalīšanos turnīrs turpināsies līdz 9. oktobrim. Uzņēmumā no kreisās — latviešu spēcīgākie pārstāvji Hānavas turnīrā: Kārlis Ozols, Lūcijs Endzelīns un amerikāņu joslas meistars Elmārs Zemgalis.

Mūsu airētāji beidz sezonu ar jauniem panākumiem

Sava darba rezultātus Pinnebergas studiju centra US airētāji teicami pierādīja 20. sept. Alstera ezerā pie Hamburgas, kur notika plašas rudens sacensības, apvienotas ar angļu karavīru meistarsacīkstēm. Dalībnieki startēja 2 grupās, kāpēc US airētājiem dažos braucienos nebija pretinieku. Tur, kur latvieši sacentās ar angļiem, pārāki izrādījās mūsu sportisti. Sīvākā cīņa izvērtās četrinieku sacensībā sievietēm. Airējot bez nervozitātes un ļoti saskanoti, mūsu sportistes (Dumpiniece, Apine, Sprūde, Dunsdorfa) par laivas ceturtdaļas garumu pieveica angļu lēdijas. Arī vīrieši četrinieku konkurencē abas pirmās vietas guva latvieši. Uzvarēja US 1. vienība (Krūmiņš, Sukurs, Domarovskis, Hausmanis, stūrm. Blaubergs), atstājot aiz sevis US 2. sastāvu (A. Mednis, Kajaks, Gruzdiņš, E. Mednis, stūrm. Šmits) un tikai pēc tam sekoja angļi. Samērā vieglas uzvaras vieninieku grupā guva Sukurs un Hausmanis, bet progresējušais Muižnieks savā sacensībā ieguva 2. vietu. Sacīkšu nobeigumā US astonnieks uzvarēja angļu vienību. Mūsu airētāji ar šīm sacensībām beidza 1947. g. sezonu.

J. Daliņš

JAUNI REKORDI PSRS MEISTARSACĪKSTĒS VIEGLATLĒTIKĀ

PSRS vieglatlētikas meistarsacīkstēs Harkovā reālizējās 7 jauni rekordi 50 km soļošanā meistara godā tika latvietis A. Lieoaskalns. Arī viņa rezultāts (4:35:39,0 st.) minēts par rekordu, kaut 50 km distancē reģistrē tikai labākos sasniegumus. Šķēpa mešanā uzvarēja igaunis F. Isaks (61,73 m). PSRS labākais kārtslēcējs vēl vienmēr ir gandrīz jau 40 g. v. N. Ozoliņš, kas šoreiz izcīnīja meistartitulu ar 4,12 m augstumu. Panākumiem bagātākais atlēts bija igaunis H. Lips. Viņš ieguva 1. vietu lodē (16,17 m) un diskā (49,11 m), bet ārpus meistarsacīkšu konkurences lodes grūšanā sasniedza jaunu Eiropas rekordu — 16,73 m. Sieviešu sacensībās teicamākie bija Čudinas rezultāti. Viņa lēca tālumā 5,63 m, bet augstumā 1,64 m. Pēdējais sasniegums ir jauns PSRS rekords.

Mirdza Timma sporto un raksta. Aug. Ozoliņa apgādā Augsburgā tikko iznākusi pasakas pasakā Pienenīte 2. un 3. daļa. Darbu ilustrējusi mūsu labākā diska metēja emigrācijā Niņa Konce.

Sportistu laulības: Fuldas vidējo distanču skrējējs Osvalds Bērziņš salaulājies ar Martu Auziņu, bet Švarcenbekas nometnes basketbolists Viktors Balodis ar Irēnu Reinchardu.

Arlauskas izcīnīja amerikāņu joslas lietuviešu meistartitulu šachā. Sacīkstēs Kemptenē no iespējamiem 11 punktiem viņš guva 10. Otrā vietā ierindojās Liūga 8,5 p., bet 3. un 4. v. dalīja Skibniauskas un Mataičiuss.

Berlīnes melnais tirgus atkal atdzīvojies

„Daily Mail“ ziņo, ka spekulanti Vācijā jau sen atkopušies no trieciena, ko tie saņēma, kad aizliedza cigarešu iesūtīšanu no ASV. Armijas pasta iestāžu ierēdņi paskaidro, ka atkal strauji vairojas no ASV sūtīto sainīšu skaits un tā esot nemaldīga zīme, ka vairojas melntirdzniecība. Pirms cigarešu sūtīšanas Berlīnē pienāca ap 1600 pasta maisu nedēļā. 90 proc. no šiem sūtījumiem bija cigaretes. Pēc tam sūtījumi saruka gandrīz pilnīgi, bet tagad jau atkal pienāk ap 1100 pasta maisu nedēļā.

Cigaretes tagad pa daļai atvieto citas no ASV iesūtītas pre[illegible] — vispirms kafija, kaut arī tā n[illegible] tik ēr[illegible] pārdodama un nedod tik lielu peļņu kā cigaretes. Pēc pasta ierēdņu ziņām, kafija aizņem divas trešdaļas no visiem iesūtītiem sainīšiem. Lielus veikalus taisa ar šķiltavu ak[illegible]m, kas dod līdz 1200 proc. peļņu. Daudzi tirgojas arī ar penicilīnu un ar medikamentiem pret veneriskām slimībām. Labs spekulācijas objekts esot lūpu zīmuļi un nailona zeķes. Par spīti tam, tomēr, joprojām cigarete esot svarīgākais spekulācijas objekts Vācijā. Esot noskaidrojies, ka armija pārbauda tikai nedaudzus iesūtītos sainīšus, un gadījumā, ja atrod tajos cigaretes, tad sūta tos atpakaļ nosūtītājam ASV. Tāpēc nevarot gan vairs pieprasīt cigaretes tieši no firmām, bet cilvēks, kam ASV ir draugi, var saņemt tās joprojām.

DM

APĢĒRBU KRĀSOTAVA

Te[illegible]-Ing. **E. Tults,**

Augsburg — Haunst[illegible]n, DP Camp, Drosselstr. 13.

Darb[illegible]s pieņem un izdod pirmdienās un sestdienās no plkst. 9—13 un no 14—17.

Kārli Kāpostiņu ar ģimeni meklē māsa **Lūcija Balode:** France, Paris VI, 31 rue de Seine. 328

✝

Mūsu mīļais

skolot. emer.

Pēteris Venners

miris 1945. g. 22. februārī Latvijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

brāļa dēls, māsas dēli, radinieki, draugi un audzēkņi

✝

Mūsu mīļais, neaizmirstamais

Dr. Jānis Teodors Vankins

dzimis 1873. g. 5. martā Bērzaunē, miris 1947. g. 20. septembrī Frankfurtē pie Mainas.

Sērojošie piederīgie

Jaunie trimdas meistari volejbolā

VĪRIEŠU SACENSĪBĀS UZVAR LĪBEKAS YMCA, BET SIEVIEŠU KONKURENCĒ VIRCBURGAS YMCA

Lībekas YMCA 28. sept. Eslingenā izcīnīja trimdas meistartitulu volejbolā, finālā pieveicot amerikāņu joslas meistaru Eslingenas YMCAs vienību 15—10, 15—10. Viesu uzvara ne brīdi nebija apdraudēta. Jaunajā meistarvienībā spēlēja Šleicers, Kleinhofs, Sisenis, Hartmanis, Dzirneklis un Pētersons. Ļoti spraigā draudzības sacensībā basketbolā lībekieši pārspēja Eslingenas sportistus 43—42. Vēl pusminūti pirms beigām stāvoklis bija 42—41 eslingeniešu labā, bet tad ar Švolmaņa soda metieniem viesi izcīnīja uzvaru. Galda tenisā pārākie bija eslingenieši, kas vīriešu sacensībās uzvarēja 5—4, bet sieviešu konkurencē 2—1.

Emigrācijas meistarnosaukumu volejbolā sievietēm sacīkstēs Vircburgā izcīnīja Vircburgas YMCA, finālā pārspējot angļu joslas meistaru Lībekas YMCAs sešnieku 7—15, 15—11, 15—10. Vircburgas spēlētājas izrādījās neapšaubāmi pārākas par viešņām. Draudzības sacīkstē basketbolā vīriešiem Vircburgas YMCA veica Lībekas YMCAs vienību 38—34, bet volejbolā viesi uzvarēja 15—12, 15—13.

H. M.

DAŽOS VĀRDOS

Ar automatiskiem ieročiem bruņoti partizāni atkal sākuši cīnīties Spānijas kalnos. Viņus vadot divi bijušie republikāņu ģenerāļi.

Kaitīgi kukaiņi draud iznīcināt 25 milj. kafijas koku Brazilijā.

Ļeņina raksti neder kā aizstāvēšanās materiāls, paskaidrojis amerikāņu tiesnesis, kad Oto Olendorfs, kas apvainots par 90 000 žīdu, krievu un čigānu noslepkavošanu, savas rīcības attaisnošanai gribējis nolasīt daļu no Ļeņina rakstiem, kurā pierādīts, ka karā vienīgā pareizā morāle ir „suns kož suņim“.

Caurmērā 13 feniņu dienā uz ik iedzīvotāju šogad izmaksājusi Bavārijas okupēšana. Vāciešiem Francijas un Beļģijas okupēšana maksājusi dārgāk, jo tie izdevuši caurmērā 80 feniņu uz ik pārvaldāmo iedzīvotāju dienā.

No padomju joslas nav dabūti atpakaļ vairāk kā 6000 amerikāņu joslas preču vagoni, ziņojusi militārā valdība.

Jaunu līdzekļi pret atombumbām atklājusi Norvēģija, un šai virzienā turpināšoties pētījumi jaunajās laboratorijās, ko pašlaik iekārto Bergenā, Trondjemā un Oslo, paskaidrojis norvēģu pētnieks Dāls. Pašas atombumbas norvēģi nevarot izgatavot.

Anglijā šoziem nebūs elektrības un gāzes patēriņa ierobežojumu, ziņojis enerģijas sagādes ministrs Šinvels.

Šonedēļ gaidāms spriedums Hansa Frīčes pārsūdzības prāvā. Frīče pārsūdzējis vācu denacifikācijas kameras spriedumu, kas, pēc tam kad viņš lielajā kara noziedznieku prāvā bija attaisnots, sodīja viņu ar 9 gadiem darba nometnē, atskaitot no šī laika to, ko viņš iepriekš pavadījis Nirnbergas cietumā. Prokurors savukārt atbildējis Frīčes pārsūdzībai, pieprasīdams, lai Frīčem piespriež augstāko soda mēru, ko denacifikācijas kamera var uzlikt — 10 gadus darba nometnē, neieskaitot iepriekšējā apcietinājumā pavadīto laiku.

Daudzinātais vācu lidotājs Ernsts Udets, pēc jaunākām ziņām, nav vis kritis lidojumā, kā vācieši ziņoja, kara laikā, bet savā Berlīnes dzīvoklī izdarījis pašnāvību. Pēc „Neue Zeitung“ ziņām, viņš esot atstājis Gēringam adresētu zīmīti: „Kāpēc jūs mani nodevāt!“

Rīdzinieks Vedels Šechters ir viens no žīdu sazvērniekiem, ko nesen par „bumbu uzbrukuma“ rīkošanu Londonai apcietinājusi Parīzes policija. Jādomā, ka tas ir Rīgas namsaimnieka Šechtera dēls.

2 no 13 angļu karavīriem, kuru krievu sievām neatļauj izceļot no Padomju Savienības, paziņojuši, ka ārlietu ministru konferences laikā Londonā darīs visu, lai ietekmētu Molotovu. Viņi traucēšot viņu viesnīcā un sēdēšot uz konferences nama kāpnēm ikreiz, kad Molotovs iešot iekšā vai nākšot ārā.

„Westward Ho“ akcijas vadītājs Ziemeļreinas-Vestfāles apgabalā atrasts miris uz kāda armijas kluba kāpnēm.

Likumīgi padarīt viņu par 10 gadiem jaunāku lūgusi Zviedrijas karali Gustavu kāda 48 gadu veca zviedriete, jo tas esot „vienīgais ceļš, kā iziet no patiesas nelaimes“.

ASV okupācijas spēkiem Vācijā vajadzīgi 36.000 polsterēti krēsli, 64.000 drēbju skapji un 18.000 ledus skapji, ziņo virspavēlniecība Frankfurtē. Vācu divjoslu pārvaldei Frankfurtē nodots ap 400 tonnu no pussagrautiem namiem izglābtu istablietu.

TĀ RĪKO REVOLŪCIJAS

Ekvadorā septembra mēnesī vien notikušas jau trīs revolūcijas. Nav skaidri zināms, vai līdz mēneša beigām nenotiks vēl viena. Bet šauts visā šai laikā ir samērā maz. Un tas iznācis šādi:

Septembra sākumā augstās kalnu grēdas ap Ekvadoras galvaspilsētu Kito raudzījās lejup uz cilvēkiem cēli un mierīgi. Uz pilsētu vien noraudzījās 30 vairāk par 3000 metru augstu vulkānu galotnes. Pati galvaspilsēta, kas vairāk gan izskatās pēc lauku ciema, atrodas 2850 metru virs jūras līmeņa.

Ap 100.000 Kito iedzīvotāju septembra pirmajā sestdienā bija mierīgi devušies pie miera savos vienstāvu namos. Viņi domāja, ka valsts liktenī droši atrodas prezidenta Dr. Hozē Marīa Velasko Ivarras rokās. Kad viņi nākošā rītā pamodās, tie bija pārsteigti, vismaz tie, kas prot lasīt; laikraksti ziņoja jaunu sensāciju: Velasko Ivarra atkāpies, valdību pārņēmis kara ministrs pulkvedis Karloss Mančeno. Viss bija noritējis pavisam mierīgi un klusi: Mančeno sestienas vakarā ieradies prezidenta pilī un vārda pilnā nozīmē pielicis savam priekšniekam pistoli pie krūtīm. Šim argumentam slaidais Valasko Ivarra nespējis pretoties. Viņš parakstījis atkāpšanās dokumentu, pēc tam sasaiņojis koferus un aizbraucis pāri robežai uz Kolumbiju.

Taisni tai laikā Brazilijas pilsētā Petropolisā pulcējās 20 Amerikas republiku delegāti, lai izlemtu visa kontinenta kopīga aizsardzības pakta parakstīšanu. Ekvadoras ārlietu ministrs un delegāts konferencē Hozē Vinsente Truchiļo rādīja rūpju pilnu seju. Viņam gan paziņoja, ka arī jaunā valdība atzīs viņu par ārlietu ministru, bet viņš nezināja, vai viņu atzīs citu valstu delegāti. Nesen bija notikusi līdzīga revolūcija Nikaragvā, bet citas valstis to neatzina un Nikaragvas pārstāvjus uz konferenci neaicināja.

Drīz tomēr pierādījās, ka vēl lielākas rūpes gaida jauno prezidentu pulkvedi Mančeno. Viņš paguva būt prezidents tikai desmit dienas. Viņu atkal gāza.

Gāšana gan nenoritēja tik gludi, kā tikšana pie varas. Bija jāpašaudās, iekāms jaunais prezidents pazuda. Pulkvedis, atsaukdamies uz armijas interesēm, bija aizmirsis pajautāt, ko armija īsti domā. Vispirms sadumpojās garnizons Riobambā, kas ir ceturtā lielākā pilsēta Ekvadorā. Tad sadumpojās Bolivaras provinces galvaspilsētas Gvarandas garnizons. Viņi paziņoja, ka nepiekrīt Mančeno rīkotajai revolūcijai. Ekvadoras konservātīvie simpatizēja nemierniekiem, lai gan nebija arī tieši dusmīgi par to, ka pazudis Velasko Ivarra. Viņiem tikai nepatika, ka Ivarras pēctecis kļuvis Mančeno. Pēc satversmes par tādu vajadzētu kļūt viceprezidentam Mariano Suaresam Veintimiļam — un tas ir konservātīvais.

Kontrrevolūcija pieņēmās. Mančeno palika nemierīgs. Viņš aizsūtīja savu iekšlietu ministru Espinozu pie Veintimiļa, bet panākumu nebija. Kontrrevolucionāru spēki tuvojās galvaspilsētai no ziemeļiem un austrumiem.

Jaunais prezidents Mančeno pēdējo reizi redzēts Kito pie Venecuēlas sūtniecības. Viņš lūdza tur patvēruma tiesības. Bet ierēdnis, kas atvēra durvis, bija nobijies. Viņš teica, ka papriekš jāsazinās ar priekšniecību. Kad priekšniecība bija pateikusi, ka patvērumu dos, un ierēdnis atgriezās pie durvīm, Mančeno bija pazudis.

Neviens nezina, kur īslaicīgais prezidents palicis. Varu viņš atstāja trīs vīru komisijai, bet miers Ekvadorā vēl neatgriezās. Stāvoklis bija sarežģītāks kā jebkad. Gvajakilā sevi par prezidentu izsludināja Veintimiļa. Viņš steidzīgi noorganizēja koalicijas valdību ar četriem liberāļu un četriem konservātīvo ministriem. Bet īstas varas viņam nav. Karapulki, kas „bija uzticīgi satversmei“ un likvidēja Mančenu, tomēr Veintimiļu neatzina. Majors Serhio Enrike Hirons pavēstīja, ka Ambato stacijā uz dzelzceļa līnijas starp Gvajakilu un Kito sapulcējusies „nacionālās koncentrācijas junta“, kas pārstāvot armiju.

Starplaikā tomēr no trimdas atgriezies arī Velasko Ivarra. Arī viņš atkal grib būt prezidents. Bet Veintimiļas sasauktā nacionālā padome pieņēmusi rezolūciju, ka „prezidents, kas savu posteni atstājis, vairs nav uzskatāms par valsts galvu“.

Lp.

20.000 strādnieku urāna raktuvēs padomju joslā

Pēdējos mēnešos vairojušās ziņas par sevišķi intensīviem urāna rūdas rakšanas darbiem Vācijas padomju joslā, nodarbinot vairāk desmit tūkstošu strādnieku un iegūto rūdu izvedot uz Padomju Savienību. No ziņām secināms, ka strādniekus šiem darbiem piesaista piespiedu kārtā.

Amerikāņu licencētais nedēļas žurnāls „Sie“ nesen sniedza sava līdzstrādnieka Lindekugela ziņojumu par apstākļiem urāna raktuvēs Rūdas kalnu apgabalā. Raktuves iekārtotas Šnēbergas, Oberšlemas, Aues, Švarcenbergas, Johangeorgenštates, Annabergas, Buchholcas un Marienbergas ciema rajonā un, strādājot ar pilnu jaudu, nodarbinot tūkstošiem vāciešu vecumā no 18 līdz 45 gadiem. Apskates laikā rakti jauni tuneļi Annabergā, pa daļai tieši zem ēku pamatiem. Annaberga esot transporta centrs, kur savācot visu urāna rūdu nosūtīšanai tālāk. Annabergu apsargājot sevišķi stipras krievu sardzes un īpašas vācu policijas vienības. Personām bez raktuvju darba vai citām īpašām padomju iestāžu apliecībām šinī rajonā draudot apcietināšana. Viesnīcām, pansijām un privātiem namīpašniekiem stingri aizliegts uzņemt viesus bez speciālām atļaujām.

„Daily Mail“ speciālkorespondents Konnels minēja, ka, pēc ziņojumiem no padomju joslas, urāna rūdas raktuves nodarbinot vismaz 25.000 cilvēku. Darba pārvaldēm Zaksijā esot uzdots sagādāt šīm vajadzībām pavisam 60.000 strādnieku. To vairums esot bez darba esoši ierēdņi un citi inteliģentie darbinieki. Nepietiekamas darba aizsardzības dēļ daudzi strādnieki slimojot ar ādas iekaisumiem un citām kaitēm, darba metodes esot ļoti primitīvas, un vietām strādnieki strādājot ar radioaktīvo rūdu kailām rokām. Kādu laiku rūda netīrītā veidā aiztransportēta pa dzelzceļu, bet tad dzeloņstieplēm nožogotajā un rūpīgi apsargātajā rajonā sākts iekārtot rūdas rafinēriju un aerodromu, lai attīrīto rūdu varētu gaisa ceļā nogādāt uz Padomju Savienību.

Pēc laikraksta „Neue Arbeitergilde“ ziņām, padomju iestādes pieprasījušas darbiem vēl 20.000 dažādu profesiju ļaužu. Brīvprātīgi urāna rakšanai piesakoties ļoti nedaudzi. Franču licencētais laikraksts „Kurier“ jau pirms pāris mēnešiem ziņoja, ka darbi padomju joslas urāna raktuvēs notiekot nepārtraukti trijās maiņās, ieskaitot svētdienas un svētku dienas. Visi 20.000 strādnieku esot iesaukti piespiedu kārtā. Nožogotā un apsargātā rajonā Oberšlemā, Nīderšlemā un Šnēbergā esot pavisam 20 raktuvju. Amerikāņu korespondentiem, kas apceļoja krievu joslu, esot liegts apmeklēt Oberšlemu un Aui, kur atrodoties raktuvju padomju un vācu pārvalde. Strādnieki „Kurier“ korespondentam izteikušies, ka visās raktuvēs esot ūdens. Pirmajiem tūkstošiem strādnieku izsniegti gumijas tērpi un apavi, bet to krājumi pēc tam izbeigušies. Strādnieki gan saņemot vairāk un labāku pārtiku.

NYHT, DM, St&Str

Sods — viena nedēļa bēgļu nometnē

Vilhelms Raps ir maiznieks. Viņam ir sieva un divas meitas. Visi viņi ir švābi un dzīvo kaut kur Virtembergā Bādenē. Tāpat kā daudzi viņu tautieši arī viņi domā, ka bēgļi ir kaut kas līdzīgs nepatīkamiem insektiem, un arī attiecīgi pret viņiem izturas.

Bet Virtembergas Bādenes valsts bēgļu komisārs uz Rapu noskaities un piespriedis viņam sodu par sliktu apiešanos ar bēgļiem savās mājās — visai Rapu ģimenei jāpavada viena nedēļa bēgļu nometnē. — „Tad viņiem būs iespēja tuvāk iepazīties ar bēgļu dzīves apstākļiem,“ teicis komisārs Vilijs Betringers. Militārā valdība neparasto spriedumu apstiprinājusi.

Žēl, ka nav nevienas iestādes, kas varētu piespriest sodu — vienu nedēļu DP nometnē. Liekas, ka vienam otram tāds spriedums būtu vairāk nekā veselīgs.

Lp.

„LATVIJAS“ ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai“, (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

ANŠA BĒRZIŅA ZĪMĒJUMI

TEODORS ZELTIŅŠ

Spoks

Ja nosarkst meitene, tas ir pieklājīgi, vismaz kādreiz tā bija. Bet nosarkšana vīrietim, turklāt vēl tādam, kas jau pāri precību gadiem, nesagādā neko vairāk kā nepatikšanas. Par to Silvestrs Sājums bija paguvis pārliecināties ne reizi vien. Jau skolas gados, kad kāds klasē izdarīja lielāku nerātnību un, vainīgo meklējot, skolotājs meta bargus skatienus pār audzēkņiem, Silvestrs neglābjami nosarka, un tā, bez vismazākās vainas būdams, allaž aplam pievērsa sev uzmanību. Vēlāk viņš sarka katrā kutelīgākā situācijā vai vaļsirdīgāku sarunu klausoties, tiklīdz paguva sākt bažīties, kaut tik nu atkal nenosarktu.

Šīs nepatīkamās un nepārvaramās kaites dēļ Silvestrs Sājums līdz šai dienai nebija apprecējies, lai gan jau varētu būt bijis tēvs precību gados esošai meitai. Tomēr tas vēl nebūtu nekas, Silvestrs varētu mierīgi nomirt arī neapprecējies, ja viņa nelaimi nezinātu kollēgas, it īpaši dailās kollēģes. Tās it kā gluži netīšām prata pieskarties maģiskai atsperei, kuras iedarbināšana Sājumam zem ādas tūliņ izplūdināja spilgtu sārtumu.

Un gandrīz vai ik reizes sākās apmēram tāpat kā tagad: „Sājuma kungs, jūsu uzvešanās mums vakar bija negaidīts pārsteigums. Nespēju ticēt savām acīm, kad Melita, kāpjot tramvajā, man parādīja."

„Septiņi simti, astoņi simti, deviņi simti . . ." pie sevis dudinādams, it kā nekā nedzirdējis, Sājums ar veiklajiem bankas ierēdņa pirkstiem turpināja skaitīt zilgani zaļās, līdaku mugurām līdzīgās banknotes, par spīti savai ārējai vienaldzībai juzdams, ka nepatīkami pazīstamais karstums no vaigu galiem sakāpj līdz ausīm un pārmetas uz pieri. „Tūkstotis. Tūkstoš viens simts, divi simti, trīs . . ." sāka jukt, bet nedrīkstēja pārtraukt vai apstāties, tad būtu jāpaskatās runātājā, kuras slaidās kājas zīda zeķēs, izaicinoši sakrustotas, redzēja pat nepaskatījies.

„Sājuma kungs, vai jūs tiešām gribat mums noslēpt savu privāto dzīvi kā turks harēmu? Bet šoreiz tas neizdosies. Mēs vakar pašas savām acīm redzējām, cik mīlīgi smaidīdams jūs uz ielas pasveicinājāt kādu dāmu."

Arī Melita nu pievienojās savas draudzenes Marijas pasāktajai viņa tincināšanai: „Paskat vien, kāds viltnieks. Darbā uz mums pat nepaskatās, izliekas par visbaltāko nevainības enģeli, gandrīz vai sarkst. Tagad tam gan nelīdzēs, kam viņš savas acis glabā. Mēs laikam neesam pietiekami glītas, mums būs jāpaliek vecmeitās."

„Četri simti, pieci simti, pieci simti . . ." nē, vai tikai nebija seši simti? Pārskatīties. Tas nekāda par jaunu. „Es tiešām . . ." un Sājums apjucis un sapīcis nolika banknošu sainīti, paceldams nedrošas acis aiz bieziem aceņu stikliem vienkāršās niķeļa apmalēs. Bet lai arī div tik biezi būtu viņa aceņu stikli, tie nespēja aizturēt abu sieviešu nekautrīgos skatienus, kas nepatīkami durās sejā kā skabargas. „Es tiešām nevaru strādāt, kad jūs mani tā traucējat."

„Mīļais Sājumiņ, mēs jūs netraucējam pavisam nemaz. Tikai pasakiet, kas tā bija par dāmu, ko jūs vakar tik mīļi sveicinājāt. Saprotat, tīri sievišķīga greizsirdība," un Marija šūpoja pār otru celi pārlikto slaido kāju, kas glumajā zeķē vizēja kā zalktis līdz pat gurna sākumam.

Melitas pirkstos bija mutes krāsulis. Pēc apmēram stundas ceturkšņa apnicīgais ierēdņa laiks būs nosēdēts, un vajadzēja sākt posties aiziešanai. Pa uz priekšu izstiepto lūpu spraugu viņa tikai piemeta: „Labiem kollēgām nemaz neklājas būt tik noslēpumainiem. Kā mēs jums rītos visu pārstāstām."

Tiesa, no rītiem viņas allaž skaļi pārrunāja savus iepriekšējā vakara piedzīvojumus ar kavalieriem, kuŗu netrūka ne vienai, ne otrai. Bet Sājumam tāda izrunāšanās likās tīrā ķecerība, viņš pat cītīgi pūlējās izlikties, ka tanī nemaz neklausās, lai arī ne vienmēr ar vienādām sekmēm, par ko liecināja nodevīgais vaigu piesārtums, kad draudzenes kļuva sevišķi atklātas. Bet ātrāk laikam viņas tagad mieru neliks, kamēr nebūs pateicis. Sājums pastūma acenes augstāk uz deguna, jo likās, ka tās grasās nokrist, un nedroši teica: „Tā bija manas pansijas saimniece, un, saprotiet, tās pansijas, kuŗā es dzīvoju . . ."

„O, mīļais Sājumiņ, tagad mēs saprotam, pilnīgi saprotam! Pret saimniecēm katram vecpuisim jāizturās iespējami laipni, ja grib būt labi paēdināts un rūpīgi aplāpīts," Marija kā kaķe piemiedza acis.

Melita bija nolikusi krāsuli atpakaļ rokas somā un smējās ar svaigi krāsotām lūpām: „Un cik ļoti viņš cenšas, Marij, par to viņa āriene var nodot vislabāko liecību. Vienmēr visur salāpīts un izgludināts, arī vēderiņš gandrīz kā vicedirektoram."

Sājumam uz deguna nodrebēja acenes. Melitas mēlei bieži bija nepanesami aizkarējs asums. Pie tā viņš laikam nekad nevarēs pierast. Un Sājums pārlaida plaukstu galvai, kur caur retajiem vēl atlikušajiem matiem spiedās mitrums, kā pēc karstas pirts.

Pienāca grāmatvedis Skudra un, pa daļai jokodams, norāja jaunās sievietes: „Klausieties, ko jūs atkal vecajam labajam Silvestram esat nodarījušas? Viņš ir sarkanāks par vārītu vēzi un izskatās tik apjucis kā pēkšņi vārdā nosaukts mēnešsērdzīgais."

Sājumam no deguna nokrita acenes. Par laimi tikai uz galda un nesaplīsa. Citādi viņš vairs nebūtu izturējis. Tas tiešām vienai dienai bija par daudz. Jau tagad viņa lūpas sāka bīstami trīcēt, gluži kā bērnam, kas drīz nespēs novaldīt raudas.

Bet to neviens nemanīja. Skudra bija paskatījies rokas pulkstenī un pateica, ka darba laiks beidzies. Marijai un Melitai vairs nemaz nebija valas.

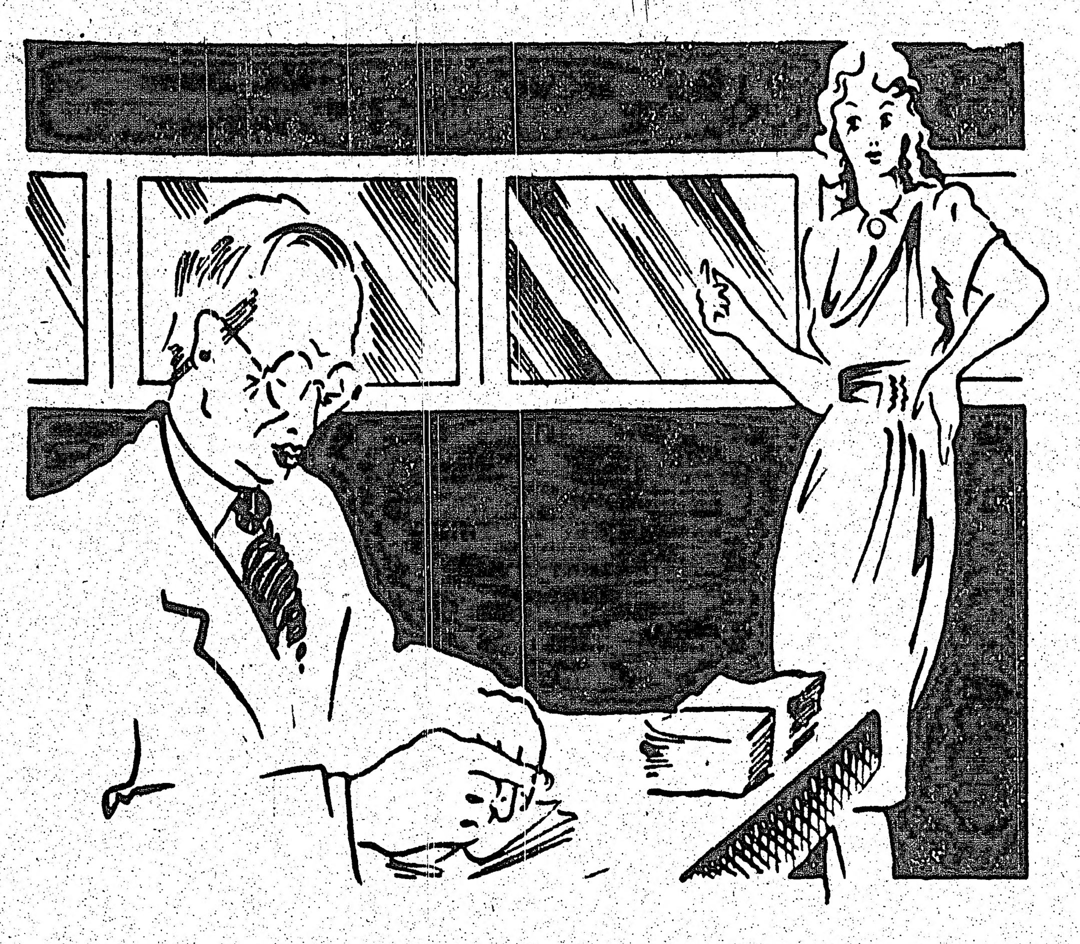

Tikai Sājumam nekur nebija jāsteidzas. Kā pēc smaga darba brīdi nekustīgs palika krēslā, tad rūpīgi noglāstīja kasi, ar savādu mīlestību noglāstīdams zilganos banknošu sainīšus, un lēnā gaitā atstāja banku, it kā klausīdamies, kā klusajā un tukšajā vestibilā atbalsojas viņa vientuļo soļu klaudzieni.

Pa labu laiku uz ielas Sājums nespēja attapties. Tik dziļi aizkārts viņš nebija vēl. Vai tiešām Skuja kaut kā būtu uzzinājis slimību, ko viņš slēpa no visas pasaules? Slēpa ar lielu rūpību kopš tā laika, kad māte viņu negļīti bija saukājusi par mēnešsērdzīgo, jo pilna mēneša naktīs esot rāpies laukā pagalmā. Tagad vēl viņš katru vakaru rūpīgi aizsedza logu, vienalga, vai bija apmācies vai pilns mēness. Bet varbūt Skudram tas vārds tik tāpat vien pagadījās uz mēles. Jā, ko viņš par to vecumu vēl pieminēja — vecais labais Sājums. Labs — pret to gan nebija ko iebilst. Nevienam ļaunu nekad nedarīja. Pat mušu uz rūts nenospieda. Drīzāk attaisīja logu un palaida laukā. Bet par vecu gan viņš sevi neturēja. Nemaz arī nē. Pāris sirmu matu šķieznu gadās arī dažam labam jauneklim, tas vēl nav nekāds neapšaubāms norādījums par vecumu. Un krunku sejā nemaz nebija tik daudz. Viņš to labi zināja, jo gandrīz ik rītu savā istabā, kur neviens nevarēja pārsteigt un redzēt, uzmanīgi palūkojās spogulī. Atklātā vietā gan tā kaut ko darīt kautrējās, lai pats neapdomīgi nepamestu kaulu žagatām, kas jau tā nebeidza trīt mēles par viņa precēšanos.

Jo tuvāk Sājums nāca mājām, jo vairāk nomierinājās. Droši vien vakariņas, kas reizē bija arī pusdienas, viņu jau gaidīja, turklāt vēl siltas. Saimniece, īpaši pret viņu ļoti laipnā Katrīna Spraudiņa, prata ēdienu nolikt un paglabāt neatdzisušu, lai arī cik vēlu centīgais un apzinīgais bankas darbinieks pārrastos mājās. Sājums nekad neiedrošinājās domāt, ka šai uzmanībai varētu būt kaut kādi sevišķi nolūki. Tā bija tikai vienkārša otra vientuļa cilvēka saprašana, jo arī Spraudiņa nāca krietni vien tais gados, kad draugus varētu vēl saistīt tikai bagātība. Un tā kā mantas pavecīgajai jaunavai nebija daudz vairāk kā Sājumam, tad pansijas saimniece ar savu vienīgo vīriešu kārtas pansionāru sapratās itin labi. Pat tik labi, ka Sājums ne reizi vien pie sevis nodomāja: nemaz nebūtu pārāk ļauni, ja Katrīna kļūtu viņa sieva. Bet tas nenotika, nē. Nekad. Viņam nekad nebūs drošas bildināt Katrīnu. Nosarks tikai kā puika un vairāk nekas nenotiks. Un ja arī iznāktu, kur tad visa tā kollēģu mēļu trīšana, kas tūliņ neglābjami sāksies. Vakar viņš uz ielas Katrīnu bija tikai pasveicinājis, un kas viss šodien tūdaļ nebija jādzird.

Mazliet atkal sapīcis, Sājums piezvanīja pie platām divviru durvīm ar rūpīgi nospodrinātu misiņa plāksnīti, uz kuŗas cēliem gotu burtiem bija uzgravēts saimnieces vārds. Šo plāksnīti varēja dēvēt gandrīz vai par pašas īpašnieces dvēseles spoguli. Tik kārtīga un spodra viņa bija no galvas līdz kājām, un viņas stingri veclaicīgie tikumi mazliet smaržoja pēc vaivariņiem un bīškrēsliņiem, kam šad tad nopludoja pāri arī baldriāna aromats. Un tādos reizes pelēkais, labi barotais kaķis jo mīlīgi trinās savai saimniecei ap kājām.

Tikko pamanījis durvju spraugā Katrīnas svinīgi pacelto galvu ar rūpīgi saritinātu matu cekulu pakausī, Sājums tūlīn pazemīgi sveicināja: „Labdien, saimniec, laikam esmu kādu minūti šodien vēlāk."

„Neko daudz, Sājuma kungs. Tikai nepilnas sešas minūtes. Jūs esat kārtīgākais pansionārs, kāds jebkad manā mūžā bijis."

„Spraudiņas kundze, jūs runājat tā, it kā jūsu mūža izmērīšanai būtu vajadzīga briesmīgi gara olekte," mēteli nost vilkdams, Sājums mēģināja jokot. Vispār kaut ko līdzīgu jokiem viņš šad tad sev atļāvās pateikt tikai Katrīnas sabiedrībā. Visur citur bija pieradis klausīties citu asprātības.

Atturīgi un nezaudēdama cienību, vairāk likdama smaidu nojaust nekā pati smaidīdama, saimniece, aizejot uz virtuvi pēc azaida traukiem, atteica: „Jums par godu, Sājuma kungs, jāatzīstas, ka jūsu tuvums man allaž licis aizmirst savu vecumu. Cilvēki vienos gados var abi kļūt tik jauni, cik viņiem tas pašiem tīkas. Vienīgi jaunos mums nekad neizdosies piemānīt."

Sājums atsēdās ēdamistabā pie galda manāmi satraukts. Nu atkal bija vējā visa asprātība un draudēja vecā sarkšanas kaite. Ko īsteni nozīmēja Katrīnas savādie vārdi par vienādo vecumu? Viņi abi varot kļūt tik jauni, cik vien pašiem tīkoties. Vai tas neizklausās pēc slepena mājiena? Nē, tik muļķīgi neklājas domāt. Un viņš īgdams juta, ka, kaunēdamies par savām domām, viegli piesarkst. Uztraukums sāka reibināt kā vīns. Un atgriežoties saimniecei ar vakariņām, šis vīns kļuva pavisam stiprs.

Kā piemīlīgus viļņus Sājums juta ausīs balsi: „Kā labi garšo?"

„Labi, ļoti labi, lieliski," un viņš nepacēla no šķīvja acis, baidīdamies, ka saimniece, kas šodien nosēdās viņam pie galda pretī un ar vēlīgu labpatiku raudzījās sava pansionāra ēšanā, tad varēs saskatīt šo muļķīgo noreibumu.

„Un ko lai es gatavoju rīt? Ko jūs vislabprātāk ēstu?"

Saimnieces lielās laipnības sajūsmināts, Silvestrs apjucis izgrūda: „Neko."

„Kā tā? Vai jūs esat nodomājis badoties? Tas nemaz nebūtu prātīgi, mūsu gados."

Cik zīmīgi viņa to izteica — mūsu gados. Sājums apjuka un nosarka vēl vairāk: „Ak tā. Es ēdīšu arī rīt. Protams. Kā parasts, es ēdīšu ar garšīgu muti visu, ko vien jūs pagatavosit."

„Bet jums taču ir arī kāds mīļākais ēdiens?"

„Es . . . mīļākais . . . Es tiešām nezinu . . . Ja jūs . . ."

„Varbūt aknas krējuma mērcē. Mīkstas teļa aknas."

„Pareizi! Aknas krējuma mērcē, kā es to varēju piemirst, ka tas ir mans mīļākais ēdiens," un Sājums atviegloti nopūtās. Viņš tiešām neko labāku nebūtu varējis iedomāt. „Bet nu esmu paēdis. Paldies."

„Vai jūs jau steidzaties uz savu istabu?" un arī Spraudiņa piecēlās no galda. „Gluži kā kurmis, pa savu alu vien. Sakiet, vai jums mūzika nemaz nepatīk? Protams, ne jau kaut kādi vieglprātīgi danči, bet nopietna mūzika. Man īpaši tuvs ir Hendelis. Pa radio pēc dažām minūtēm pārraidīs viņa orātoriju. Vai nevēlaties paklausīties?"

Ja nu tā, ka Katrīnai patīk mūzika, domāja Sājums, tad nebūtu pieklājīgi, ja viņam nepatiktu. Tikai nevarēja saprast, kāpēc saimniece šodien ir tik laipna un pat aicina savā istabā, ko nekad vēl līdz šim nebija darījusi. Sājumam vairākas reizes bija jāpietur un jāpastumj augstāk acenes, kas atkārtoti grasījās noslīdēt no deguna, kamēr viņš sekoja Katrīnai un tika līdz mīkstajam, ar zaļu plīšu pārvilktam krēslam. Te nu patiesībā bija ļoti patīkami. Viss gaiss smaržoja pēc bīškrēsliņiem, daudz stiprāk nekā saimnieces drēbes.

Nebija arī nekas lieks viņam jārunā, jo drīz sāka skanēt mūzika. Katrīna taisna kā svece sēdēja uz sofas malas un uzmanīgi klausījās. Sājums pirmo reizi mūžā atskārta, cik jauka lieta ir tāda mūzika. Kamēr spēlē, nav pašam jāgudro muļķīgi vārdi. Var mierīgi sēdēt un klusēt. Citādi tas būtu stipri neērti un viņš, it īpaši tādā saškobītā garastāvoklī kā pašreiz, nezinātu, kur dēties. Tagad visas pajukušās domas varēja savest atkal kopā kā zirgus aplokā un justies stingrs to saimnieks. Jā, kļūt arī par šīs istabas saimnieku nemaz nebūtu ļauni. Un Sājums gandrīz sāka domāt, ka tas nemaz nav tik neiespējami. Katrīna taču viņu jau aicina savā istabā. Ja tik nu vēl pati pateiktu pirmos grūtākos vārdus . . . Bet radio beidza spēlēt, un viņš nevarēja vairs tā, neko nerunādams, ilgāk te sēdēt:

„Jā, bija skaisti. Tādā mūzikā varētu klausīties . . . Bet nu cauri. Ko citu, būs jāiet vien gulēt."

Katrīna joprojām sēdēja svētsvinīguma pilna, un viņas balss bija tāda pati: „Jums tiešām taisnība. Pēc tik skaistas mūzikas būtu grēks kaut ko citu vēl darīt."

Un Sājums aizgāja uz savu istabu, tur tūdaļ kļūdams pavisam cits cilvēks. Bezbēdīgs kā jauneklis, pa roku galam uzmeta svārkus krēsla atzveltnei un kreklā piegāja pie loga. Pavisam piemirsis, ka tas apaļais tur augšā pie debesīm ir viņa visbīstamākais ienaidnieks, smaidīdams skatījās mēnesī un mēģināja klusi svilpot. Nekas prātīgs neiznāca, jo nemācēja noturēt neviena meldiņa. Tomēr ar kaut ko ļoti apmierināts izģērbās, iemetās gultā un palika rokas zem pakauša. Tik drīz gan negribēja iemigt, jo nu juta pienākušu reizi, kad daudz kas nopietns jāapsver un jāizdomā līdz galam. Vesels mudžeklis neizdomātu domu pašreiz spindza pa galvu kā bišu spiets. Un viņš viss bija šī spieta varā. Tādēļ šonakt pirmo reizi logs palika neaizklāts.

(Turpmāk beigas)

LATVIJA ATPŪTAI

LATVIAN NEWSPAPER

Valdnieks, kas savu zemi valda pa tālruni un ēd tikai trešdienās

Kamēr plašus Indijas apgabalus kopš tās atraisīšanās no Anglijas un neatkarības iegūšanas piemeklējuši asiņaini reliģiski nemieri, pie Indijas ziemeļrietumu robežas ir kāda indiešu valstiņa, kas šī sajukuma vidū ir kā miera oaze. To valda Svatas „valijs" Abduls Vaduds, kalsns vīrs ar sirmu bārdu un acenēm. Svata ir jaunākā no Indijas valstiņām, un Abduls Vaduds pats to radījis, apvienojot dažas kareivīgas indiešu ciltis. Viņa vairāk nekā 10.000 kv. km lielajā valstī ir viens miljons iedzīvotāju, un tā atrodas lēzenā, kalnu apjoztā augstienē, Himalaju apgabalā. Vaduda pavalstnieki ar dzīvi savā zemē tik apmierināti, ka nemaz nedomā par došanos pāri Nalakandas kalnu pārejai uz citiem Indijas apgabaliem.

Šis savas tautas un valsts dibinātājs ideju tādam plānam guva jau jaunības dienās, 1898. gadā, būdams jauns patanu cilts strēlnieks, piedalījās karos Nalakandas apgabalā. Viņš bija kareivis, bet savu īsto dzīves uzdevumu saskatīja nevis graušanā, bet celšanas darbā. Ideālos uzskatus viņš bija mantojis no sava vectēva, muhamedāņu svētā Svatas Ahkunda. Bet tā kā jaunais valdnieks neprata ne lasīt, ne rakstīt, tad viņš meklēja kādu moderno laiku izgudrojumu, kas viņam palīdzētu valsts pārvaldīšanā. Un tādu viņš atrada tālrunī.

Abduls Vaduds, vārda īstā nozīmē, savu valsti valda pa tālruni, kas ir viņa lielās autoritātes simbols. Tālrunis, pēc Vaduda domām, esot taisni kā radīts tik aiznemtiem ļaudīm kā viņš. Pret rakstītiem ziņojumiem viņam neesot uzticības. Rakstītais vārds varot pievilt, bet, dzirdot pa tālruni runājam kādu no saviem amatvīriem, viņš jau no balss noskaņas un runas veida nojaušot, ko tas īsti domā, kā ar to apieties un kādus rīkojumus dot.

Savas valsts sākuma gados Vadudam bija jācīnās ar dumpīgām ciltīm, un arī tur viņš plaši izmantoja tālruni. Viņš dažkārt naktī lika kareivjiem izvilkt no sava štāba tālruņa vadus piecos dažādos virzienos un vairāk desmitu kilometru attālumā, tā spēdams vienā laikā kontrolēt cīņas operācijas piecās dažādās frontes vietā. „Es savu valsti uzcēlu pa tālruni, un pa tālruni es to valdu un attīstu tālāk," saka Abduls Vaduds. Ik rītu viņš piezvana visiem desmit saviem galvenajiem provinču pārvaldniekiem, noklausās viņu mutvārdu ziņojumus un prasības un tūlīt izlemj, kādus rīkojumus dot. Viņš arī vadījis tiesas sēdi svarīgā krimināllprāvā, sēdēdams pie tālruņa savā birojā un noklausīdamies liecinieku izteikumus. Lai gan Vaduds pats tikai divas reizes pēdējos trīsdesmit gados pārgājis savas valsts kalnainās robežas, viņš ir liels rietumu civilizācijas piekritējs.

Bombejas laikraksts „Sunday Standard" pastāsta, ka jaunības dienās Abduls Vaduds bijis liels ēdējs, bet vēlāk atzinis, ka valdniekam nav labi būt pārāk resnam, un 40 gadu vecumā nolēmis, ka piecu maltīšu vietā dienā ēdīs tikai trīs. Vēl pēc pieciem gadiem viņš nospriedis, ka pietiktu arī ar vienu pašu ēdienreizi dienā. 50 gadu vecumā viņš apmierinājies ar trim maltītēm nedēļā, bet tagad, būdams jau 60 gadu vecs, ēdot tikai trešdienās.

Par blondīnēm un parūkām

Ne vienmēr un visur blondīnes bijušas tās, kas izpelnījušās vīriešu lielāko piekrišanu. Senajā Grieķijā vairums sieviešu bija dabiski blondas. Bet tā kā, pēc viņu domām, šī labuma bija par daudz, grieķietes krāsoja savus matus brūnus, sarkanus vai melnus.

Imperātora Klaudija sieva Mesalīna valkāja dzeltenu parūku, lai labāk maskētu savas slepenās mīlas dēku gaitas. Tā parūka kļuva par kurtizāņu zīmi, tāpat kā Mesalīnas vārds kļuva par apšaubāmas morāles sieviešu apzīmējumu. Skotijas karaliene Merija, jau būdama ieslodzījumā, katru otro dienu mainīja parūkas, un pat nāves soda izpildīšanas brīdī viņai galvā bija parūka.

Vidus laikos sarkanus matus uzskatīja par slikta rakstura pazīmi, bet Anglijas karaliene Elizabete tiešām valkāja sarkanas parūkas, kuŗu viņai bija ap astoņdesmit.

Sēru apliecināšanai senajā Grieķijā sievietes nēsāja īsi apcirptus matus, bet Romas patriciešu sēru zīme bija gaŗa bārda. 18. gadu simtenī sieviešu mākslīgās frizūras neizjauca nedēļām ilgi, tikai katru dienu mazliet tās uzposa un iesmaržināja. Dabiski, ka no tādiem tikumiem radās kāda higiēnas problēma, ko atrisināja ar greznu zelta, sudraba vai ziloņkaula kasekliti ar kāsi galā — galvas paieskāšanai, kad radās cieša vajadzība.

Džemss Tērbers

VOLTERA MITIJA SLEPENĀ DZĪVE

HERBERTA SILA ZĪMĒJUMI

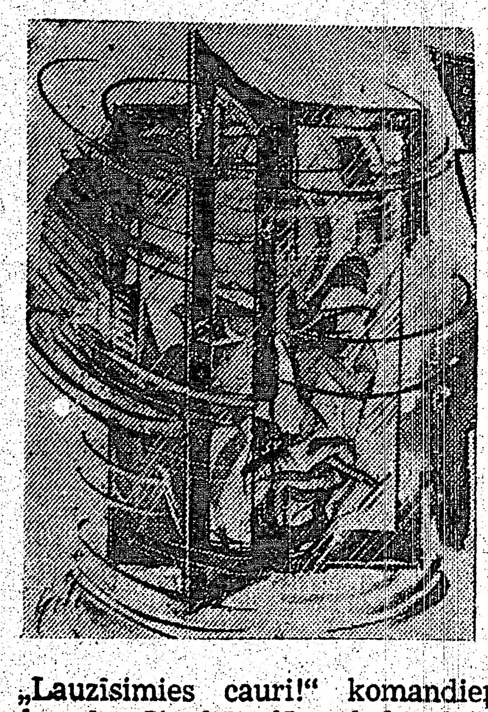

„Lauzīsimies cauri!" komandiera balss skanēja kā plāna ledus lūšana. Viņš bija tērpies uniformā no galvas līdz kājām. Smagiem zelta rotājumiem nošūtā cepure bija braši novilkta virs vēsas, pelēkas acs. „To mēs nevaram, sēr. Kaut jūs uzklausītu mani! Gatavojas herikens." „Es negribu jūs uzklausīt, leitnant Berg," teica komandieris. „Iedegt ātruma spuldzes! Paceltiess līdz 8500! Mēs lauzīsimies cauri!" Sitieni cilindros pieņēmās: ta-poketa-poketa-poketa-poketa-poketa. Komandieris skatījās pilota lodziņā, kas apsala ar ledu, un sauca: „Pielaist 8. palīgmotoru!" „Pielaist 8. palīgmotoru!"

Atkārtoja leitnants Bergs. „Pilnu jaudu 3. tornītī!" sauca komandieris. „Pilnu jaudu 3. tornītī!" Apkalpes vīri, liekdamies pār dažādajiem instrumentiem milzīgajā, bojātajā astoņu motoru flotes hidroplanā, saskatījās un smaidīja. „Vecais grib izlauzties cauri," viņi teica viens otram. „Vecais nebaidās ne debesu, ne elles!"...

„Ne tik ātri! Tu atkal brauc pārāk ātri!" teica Mitija kundze. „Kāpēc tu brauc tik ātri?"

„Hmmm?" atrauca Volters Mitijs. Viņš, spēji iztraucēts, paskatījās uz sievu, kas sēdēja blakus. Tā likās itin kā nepazīstama, kā sveša sieviete, kas uzsaukusi viņam no pūļa. „Tu brauc piecdesmit pieci," viņa teica. „Tu zini, ka negribu braukt ātrāk par četrdesmit. Tu brauc ar piecdesmitpieci." Volters Mitijs klusēdams brauca uz Voterberiju, kamēr SN 202 motoru gaudošana visbriesmīgākajā negaisā, kāds bija piedzīvots kopš 20 gadiem, pamazām dzisa no viņa atmiņas. „Tu jau atkal esi aizmirsies," teica Mitija kundze. „Šī liekas viena no tavām nelabajām dienām. Man gribētos, ka doktors Renšavs tevi atkal izmeklētu."

Volters Mitijs apturēja auto tās mājas priekšā, kur viņa sieva devās matus sakārtot. „Neaizmirsti galošas nopirkt, kamēr man sakārtos matus," viņa teica. „Man nevajaga

galošu," sacīja Mitijs. Viņa atlika spoguli rokas somā. „Mēs jau visu to pārrunājām," viņa teica, izkāpdama no mašīnas. „Tu vairs neesi nekāds jauneklis." Viņš padārdināja auto motoru. „Kāpēc tev nav cimdi rokā? Vai esi tos pazaudējis?" Volters Mitijs iebāza roku kabatā un izcēla cimdus. Viņš uzģērba tos, bet, kad viņa bija pagriezusies un aizgājusi un viņš pats aizbraucis līdz stūrim, kur sarkans gaismas signāls aizturēja satiksmi, viņš tos atkal novilka. Viņš laiciņu braukāja pa ielām bez mērķa un tad ceļā uz auto stāvvietu brauca garām slimnīcai.

... „Tas ir miljonārs baņķieris Velingtons Makmilans," teica skaistā slimo kopēja. „Jā?" atņēma Valters Mitijs, lēni novilkdams cimdus. „Kam piekrīt šis gadījums?" „Dr. Renšavam un Dr. Benbovam, bet te ir vēl divi speciālisti, Dr. Remingtens no Ņujorkas un Dr. Pričārs-Mitfords no Londonas. Viņš ieradās lidmašīnā." Garajā, vēsajā gaitenī atvērās kādas durvis, un iznāca Dr. Renšavs. Viņš izskatījās satraukts un norūpējies. „Hello, Mitij," viņš sveicināja. „Mums te negals ar Makmilanu, miljonāru un tuvu Ruzvelta draugu. Duktālā trakta obstrieioze. Terciārs. Es būtu ļoti priecīgs, ja arī jūs uzmestu viņam skatu." „Labprāt," teica Mitijs.

Operācijas telpā viņi iepazinās čukstus: „Dr. Remingtens, Dr. Mitijs, Dr. Pričārs-Mitfords, Dr. Mitijs." „Esmu lasījis jūsu grāmatu par streptotrikozi," roku sniegdams, sacīja Dr. Pričārs-Mitfords. „Lielisks sacerējums, sēr." „Pateicos," atteica Volters Mitijs. „Nemaz nezināju, ka esat Amerikā, Mitij," dūca Remingtens. „Tad jau jums vispār nebija vajadzības zvanīt uz Ņukeslu, lai šī terciāra dēļ izsauktu mani un Mitfordu." „Jūs esat ļoti laipns," teica Mitijs. Liela, komplicēta mašīna, daudziem vadiem un caurulēm saistīta ar operācijas galdu, šai mirklī sāka klabēt: poketa — poketa — poketa. „Jaunā anestēzijas mašīna vairs nedarbojas kā vajaga!" sauca kāds asistents. „Te austrumos nav neviena, kas prastu to salabot!" „Mierā, cilvēk!" Mitijs teica dobju, aukstasinīgu balsi. Viņš piegāja pie mašīnas, kas tagad skanēja poketa-poketa-kvīp-poketa-kvīp. Viņš sāka grozīt un apskatīt mašīnas daļas. „Vai kādam ir pildāmspalva!" viņš sauca. Kāds padeva viņam pildāmspalvu. Viņš izrāva nodilušu skrūvi no mašīnas un iestūma tās vietā pildāmspalvu. „Tā darbosies vēl desmit minūtes," viņš teica. „Sāciet operāciju!" Kāda slimo kopēja piesteidzās pie Renšava un čukstēja. Mitijs redzēja, ka vīrs nobāl. „Iestājusies koreopse," nervozi teica Renšavs. „Vai jūs nevarētu pārņemt operāciju, Mitij?" Mitijs noskatījās uz viņu un salīkušo Renbovu, kurš bija dzērājs, un uz nopietnajām, nedrošajām divu lielo speciālistu sejām. „Kā gribat," viņš teica. Viņam palīdzēja uzvilkt baltu virsvalku; viņš pielāgoja sejas masku un uzvilka plānus cimdus; slimo kopēja padeva viņam spožu...

„Atpakaļ, cilvēk! Vai neredzat tur to Buiku?" Volters Mitijs strauji nospieda bremzi. „Aplamā ceļā, cilvēk!" teica auto laukuma uzraugs, cieši noskatīdams Mitiju. „Ko? Tiešām!" norūca Mitijs. Viņš uzmanīgi sāka braukt atmuguriski ārā no ceļa ar uzrakstu: „Tikai izbraukšanai!" „Atstājiet to kasti tepat," teica uzraugs. „Es to novadīšu vietā." Mitijs izkāpa no auto. „Eu! Atstājiet gan man atslēgu." „O!" teica Mitijs un nodeva vīram motora atslēgu. Laukuma uzraugs ielēca mašīnā, neticami veikli pavirzīja to atpakaļ un iebrauca pareizā vietā.

Viņi ir tik sasodīti lielīgi, domāja Volters Mitijs, soļodams pa galveno ielu. Viņi iedomājas, ka zina visu. Reiz viņš bija lūkojis pats noņemt no riteņiem sniega važas, tas bija Ņumilfordas tuvumā. Un tās bija apmetušās ap asīm. Kādam vīram bija jāaizbrauc pie viņa ar darbnīcas auto un jādabū tās nost. Tas bija jauns, smejošs autotechniķis. Kopš tā laika Mitija kundze vienmēr lika viņam braukt uz garāžu noņemt sniega važas. Nākošā reizē, viņš domāja, ko es iekāršu labo roku pārsējā, tad viņi nesmiesies par mani. Iekāršu labo roku pārsējā, it kā tā būtu lauzta, un viņi sapratīs, ka es nevaru pats važas noņemt. Viņš iespēra kādam akmenim uz ietves. „Galošas," viņš teica pats sev un sāka lūkoties pēc apavu veikala.

Iznācis atkal uz ielas ar galošu saini zem rokas, Volters Mitijs sāka gudrot, kas bija otra lieta, ko sieva viņam bija uzdevusi sagādāt. Viņa bija atkārtojusi to divas reizes, iekāms viņi izbrauca no mājas uz Voterberiju. Savā ziņā viņš ienīda šos braucienus uz pilsētu ik nedēļas — vienmēr kaut kas izdevās aplam..

... „Varbūt, ka šis te atsvaidzinās jūsu atmiņu." Apgabaltiesas prokurors piepeši pastiepa smagu automatisku pistoli pret mierīgo stāvu apsūdzēto solā. „Vai esat šo kādreiz jau redzējis?" Volters Mitijs paņēma ieroci un lietpratīgi apskatīja to. „Tas ir mans Veblejs-Vikerss 50—80," viņš atbildēja. Tiesas zāli pāršalca satraukums. Tiesnesis pieprasīja klusumu. „Jūs, kā liekas, esat liels šāvējs ar visāda veida ieročiem?" apvainojoši jautāja prokurors. „Es ceļu iebildumus!" sauca Mitija aizstāvis. „Mēs esam pierādījuši, ka mans klients nevarēja būt šāvējs. Mēs esam pierādījuši, ka viņš 14. jūlija naktī nēsāja roku apsējā." Volters Mitijs ātri pacēla roku, un iekarsušie juristi apklusa. „Ar jebkuru pazīstamas sistēmas ieroci," viņš mierīgi paskaidroja, „es būtu varējis nošaut Gregoriju Ficherstu no trīssimts soļu atstatuma ar kreiso roku." Tiesas zālē izcēlās apjukums. Sievietes kliedziens piepildīja telpu, un piepeši kāda tumšmataina meitene atradās Mitija apkampienos. Prokurors mežonīgi sita viņai. Nepaceldamies no krēsla, Mitijs sita viņam pa žokli. „Jūs nožēlojamais suns!" ...

„Pepija biskvīti!" iesaucās Volters Mitijs. Viņš apstājās, un no miglainās tiesas zāles iznira Voterberijas

Klīnekss, viņš domāja, skvibs, bārdas asmeņi? Nē. Zobu pasta, zobu sukas, bikarbonāts, karborundums, iniciatīva vai referendums? Viņš zaudēja cerību atcerēties. Bet viņa atcerēsies. „Kur ir tas, kā viņu tur sauca?" viņa prasīs. „Nestāsti man, ka tu esi, kā viņu tur sauca, aizmirsis!" Avīžu zēns aizgāja garām, saukdams kaut ko par Voterberijas tiesu.

nami ap viņu. Kāda sieviete aizgāja garām un smējās: „Viņš sauca 'Pepija biskvīti'!" Viņas pavadonis piebilda: „Tas vīrs teica ,Pepija biskvīti' pats sev." Volters Mitijs steidzās. Viņš iegāja pārtikas veikalā. Ne pirmajā, ko atrada, bet mazākā, drusku tālāk prom. „Gribu biskvītus mazam, jaunam sunītim," viņš paskaidroja pārdevējai. „Vai kādu īpašu marku, sēr?" Slavenākais šāvējs pasaulē mirkli apdomājās. „Uz iesaiņojuma rakstīts kaut kas par Pepija biskvītiem," teica Volters Mitijs.

Viņa sievai vajadzēja būt galā ar matu sakārtošanu pēc piecpadsmit minūtēm. Mitijs varēja pārliecināties, paraugoties pulkstenī. Varēja gan gadīties grūtības ar matu žāvēšanu. Dažkārt tas gadījās. Viņa nemīlēja nonākt viesnīcā pirmā. Viņa gribēja, lai viņš tur gaida viņu. Viņš sameklēja lielu ādas krēslu priekštelpā pie loga un nolika galošas un „Pepija biskvītus" blakus krēslam uz grīdas. Viņš paņēma vecu žurnālu un iegrima sēdeklī. „Vai Vācija var uzvarēt pasauli ar gaisa spēkiem?" Volters Mitijs skatījās uz bumbvežu un izpostītu pilsētu attēliem.

... „Kanonāde sagrāvusi jaunā Ralija nervus, sēr," sacīja seržants. Kapteinis Mitijs palūkojās uz viņu pa izjukušu matu starpu. „Lieciet viņu gultā," viņš vienaldzīgi teica, „kopā ar citiem. Es lidošu viens." „Tas nav iespējams, sēr," izbijies iesaucās seržants. „Bumbvedēja vadīšanai vajadzīgi vismaz divi, un zenīts pārvērtis gaisu par elli. Starp šejieni un Soljē atrodas fon Ričmaņa rajons." „Kādam tā municijas noliktava tā kā tā jālikvidē," sacīja Mitijs. „Es lidošu. Vai gribat glāzi brendija?" Viņš ielēja dzērienu seržantam un pats sev. Kas tur dimdināja kā pērkons, kauca ap baraku un sitās durvīs? Skanēja koka plīšana, un pa telpu lidoja skaidas. „Diezgan tuvu sprādzis," vienaldzīgi sacīja kapteinis Mitijs. „Baraka sāk degt," sauca seržants. „Mēs visi dzīvojam tikai vienreiz, seržant," teica Mitijs, viegli un nicīgi smaidīdams. „Vai nav tā?" Viņš ielēja vēl vienu brendiju un pacēla glāzi. „Nekad neesmu redzējis otru tik mierīgu dzērāju, sēr," sacīja seržants. „Lūdzu piedošanu, sēr." Kapteinis Mitijs piecēlās un piestiprināja pie jostas savu smago Vebleja-Vikersa automatisko pistoli. „Jums, sēr, būs jālido četrdesmit kilometru pa elli," sacīja seržants. „Galu galā — kas par to?" atbildēja Mitijs. Lielgabalu dunoņa pieņēmās, kaut kur tarkšķēja ložmetēji, un no tālienes skanēja jauno liesmu metēju vienmērīgais poketa-poketa-poketa. Volters Mitijs soļoja uz barakas durvīm. Viņš pagriezās pret seržantu un pamāja: „Čirio!" ...

Kaut kas aizkāra viņa plecu. „Esmu tevis dēļ izmeklējusi visu viesnīcu!" pārmeta Mitija kundze. „Kāpēc tu ieslēpies šai vecā krēslā? Kā lai tevi te atrod?" „Būs jau labi," nedroši nomurmināja Volters Mitijs. „Ko?" noprasīja Mitija kundze. „Vai tu dabūji to — nu, kā viņu sauca? ‚Pepija biskvītus'? Kas tev tur tai sainī?" „Galošas," teica Mitijs. „Vai tu nevarēji uzģērbt tās jau veikalā?" „Es domāju," teica Mitijs. „Vai tu kādreiz esi manījis, ka es domāju?" viņa uzlūkoja viņu. „Kad būsim mājās, būs jāizmēra tev temperātūra."

Viņi izgāja pa virpuļdurvīm, kas klusi šņāca, kad tās grūda. Līdz automobilim bija jāiet gar diviem namu blokiem. Pie drogu veikala uz stūra viņa teica: „Pagaidi mani. Es kaut ko aizmirsu. Nebūs ne minūte." Bija krietni vairāk par minūti. Volters Mitijs aizdedzināja cigareti. Sāka līt sīks, smidzinošs lietus. Viņš stāvēja, atspiedies pret drogu veikala sienu, pīpoja . . . Viņš atvilka plecus un salika papēžus kopā. „Pie velna mutautu!" Volters Mitijs nicinoši teica. Viņš ievilka vēl pēdējo dūmu no cigaretes un aizsita to ar knipi prom. Tad viņš ar drošu, pārliecinātu smaidu ap lūpām raudzījās uz eksekūcijas rotu, izslējies un nekustīgs, lepns un nicināšanas pilns, Volters Mitijs, neuzvarētais, nesatricināms līdz pēdējam.

Taisni banani, stūrainas olas un tītari pēc mēra

Tītaru cepetis angļiem ir tikpat kā nacionālais ēdiens svētkos. Bet tas ir tik prāvs putns, ka ne visās cepeškrāsnīs ievietojams bez grūtībām. Un, lūk, zinātnieki pašreiz mēģinot izaudzēt tītaru sugu īsām kājām un kaklu un plakanu krūšu kaulu, lai putns ērti derētu katrai parastai cepeškrāsnij. Tā ziņo Dublinas laikraksts „Irish Independent", pastāstot vēl citus faktus, kas izklausās kā kuriozi.

Zinātnieki pēdējā laikā vispār veltot daudz vērības pārtikas vielām. Tie, piemēram, esot jau izaudzējuši citronu sugu ar pavisam plānu mizu un bez parastā puna. Tāpat pēc dažādiem eksperimentiem izdevies izveidot gluži taisnus bananus, bet, krustojot kartupeļu stādus ar tomātu stādu, dārzkopji izveidojuši jaunu augli, kas angliski nosaukts par topato, „krustojot" arī kartupeļa un tomāta angliskos nosaukumus — potato un tomato. Jaunais auglis apvienojot kartupeļa stērķeles saturu ar tomāta teicamajām īpašībām.

„Pēdējais kliedziens" ir kvadrātainas olas! Tās būšot vieglāk iesaiņojamas, drošākas pret sasišanu un došot iespēju izveidot dažus jaunus trauku modeļus . . . Četrstūrainas olas esot iegūstamas, samazinot kaļķu saturu vistu barībā, tā kā olas ir gandrīz bez čaulas. Tās tad varot pārklāt ar cietinātāju vielu un ievietot kubiskās veidnēs.

Pēc dažiem gadiem arī būšot iespējams katram nēsāt līdzi kabatā saldējumu un nokost no tā pa gabaliņam, it kā tas būtu šokolāde. Tas gan nebūšot gluži tik auksts kā tagadējais saldējums, bet tomēr tam būšot visas saldējuma īpašības. Namamātes drīz varēšot nolauzt arī gabaliņu ievārījuma, izšķīdināt ūdenī un iegūt viņām vajadzīgo zemeņu, firziķu vai citas marmelādes, ar īstu garšu, krāsu un smaržu.

Arī sviestu gribot mēģināt ražot pulvera veidā. Vienkārši izšķīdinot pulveri ūdenī, rastos lietošanai gatavs sviests. Pienu, savukārt, grib izgatavot cietos kubos, lai to ērti varētu paņemt līdzi. Citronu, apelsīnu, oranžu un līdzīgu augļu audzētāji patlaban meklējot iespēju tos eksportēt žāvētā veidā, saspiežot nomizotus augļus plānās plāksnēs. Šīs plāksnītes varētu grauzt, līdzīgi žāvētām plūmēm vai āboliem, nezaudējot ne svaigo augļu garšu, ne aromatu.

Tādām, lūk, „pārtikas problēmām" nododas zinātnieki, pēc minētā laikraksta ziņām. Bet vai pašreizējā laikmetā lielai daļai cilvēces pārtika pati par sevi jau nav vislielākā problēma?

Vispirms cilvēks, tad pasaule!

Basters Rotmens pastāsta šādu epizodu:

Kāds izcils amerikāņu politiķis sēdēja pie rakstāmgalda. Viņa priekšā bija vesels žūksnis papīru: priekšlikumi pasaules kārtības labošanai, valstsvīru, saimniecības lietpratēju, partiju vadītāju, psīchologu atzinumi un ieteikumi. Istabā ienāca politiķa mazā meitiņa, lai lūgtu tēti vakariņās. Nē, viņam vēl neesot laika, viņš atbildēja. Bet meitene uzmācās tēvam ar dažādiem bērna jautājumiem. Lai sagādātu tai kādu nodarbību, tēvs paņēma no galda laikrakstu, kurā bija attēlota pasaules karte. Viņš paņēma šķēres, sagrieza karti mazos gabaliņos un teica meitai:

„Tās ir pasaules daļas. Mēģini nu tās atkal pareizi salikt kopā."

Bērns paņēma avīzes gabaliņus un aizgāja, bet jau pēc desmit minūtēm bija atpakaļ:

„Redzi, tēt, es pareizi saliku pasauli!"

„Kā tad tev tas izdevās tik ātri?" jautāja tēvs.

„Es zināju, ka lapas otrā pusē bija cilvēks. Un es domāju — ja cilvēks būs pareizi salikts, tad jau pasaulei arī vajadzētu būt pareizai."

Anekdoti

Maiņstrāva un līdzstrāva

Kāds vīrs iegādājās elektrisko zuti un ielaida to ūdens tvertnē savā istabā. Zutis peldēja šurpu un turpu pa baseinu, bet pēc laiciņa saimnieks ievēroja, ka zutis acīm redzami nejūtas laimīgs.

Viņš apjautājās, vai zutis negribētu biedru. Tas, protams, vēlējās biedru, un saimnieks iegādājās vēl otru elektrisko zuti, ko ielaida baseinā. Tomēr pirmais joprojām palika tāds pats skumīgs un gurdens.

„Kas tā ir par lietu?" prasīja saimnieks. „Tu gribēji biedru, es tev to apgādāju, un tu vēl arvien esi tikpat bēdīgs."

„Man ļoti žēl, saimniek," atbildēja elektriskais zutis, „bet redzi — šim ir maiņstrāva, bet man līdzstrāva."

Biezais pauris

Amerikāņa K. F. Keteringa domu graudus: „Jūs varat likt kādai vēstij apjoņot ap visu zemes lodi vienā septītdaļā sekundes, bet dažreiz vajadzīgi gadi, lai visvienkāršākai idejai liktu izspiesties cauri ceturtdaļcollu biezam cilvēka galvaskausam."

Krustvārdu mīkla

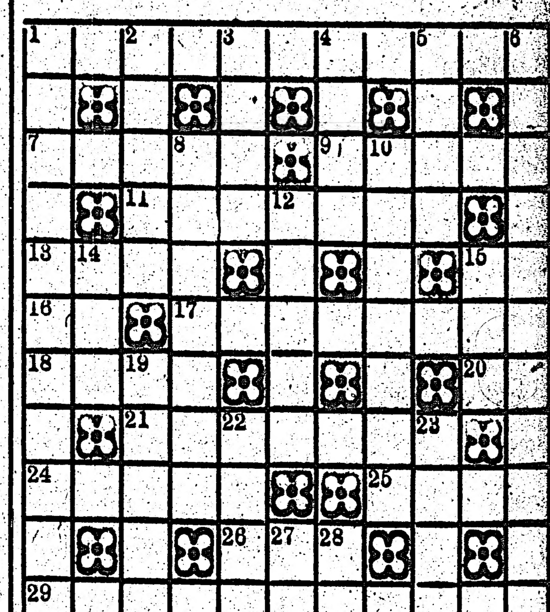

Līmeniski: 1. Cīnītāji par kopīgu mērķi. 7. Tas ir katram cilvēkam. 9. Sardzes dalībnieki. 11. Galvas rota. 13. Komanda. 15. Izsauciens. 16. Vietnieka vārds. 17. Apgabals Italijā. 18. Pilsēta Eiropā. 20. Elements. 21. Pilsēta Vācijā. 24. Kompozicijas. 25. Svešvārdu prefikss (nozīmē: pareiz—). 26. Iegūst. 29. Galvanotechnikā lietots šķidrums.

Stateniski: 1. Pilsēta Padomju Savienībā. 2. Pilsēta Francijā. 3. Vācijas upe. 4. Suga. 5. Žīdu bībele. 6. Attēlu reproducējamais aparāts. 8. Dokuments. 10. Amerikas pirmā atklājēja priekšvārds. 12. Sieviešu vārds. 14. Vietnieka vārds. 15. Gaitenis. 19. Latviešu architekts. 22. Masveidīgi krist. 23. Pavarda daļa. 27. ASV štāta nosaukuma saīsinājums. 28. Nots.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Gandarījums. 9. Ota. 10. Nāk. 11. No. 12. Rasēt. 14. Oma. 16. Rāj. 17. Aka. 19. Rībēt. 21. Ātrāk! 23. PP. 24. Ik. 25. Jaust. 28. Melns. 30. Avs. 31. Abi. 33. Sēt. 34. Turki. 35. Bi (bismuts). 36. INA. 38. Sāk. 39. Estremadūra. — **Stateniski:** 1. Gonoreja. 2. Atomi. 3. Na (natrijs). 4. Apart. 5. Izeja. 6. UN. 7. Malka. 8. Sk. 13. Sa. 15. Abpus. 17. Arkls. 18. Akustika. 20. Eps. 22. Tie. 26. Avens. 27. Taure. 28. Mīkla. 29. Nebaŗ. 32. Br. (broms). 36. Ie. 37. At. 38. Sū.